Элим деб, юртим деб, ёниб яшаш керак

Туркистон

1925 йилдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИ ГАЗЕТАСИ

1997 йил 20 декабр Шанба.
№ 98 (14490)

ЭЪТИРОФ

Ўзбекистон иқтисодиёти ривожланишида суръатлари билан кишида умид уйғотади. Дунё Ўзбекистонни давлат сифатида тўла тан олди. Бунга Президент Ислом Каримовнинг АҚШда, Оқ уйда олий даражада қабул қилиниши ва яқинда Қўшма Штатлар биринчи хонимининг Ўзбекистонга ташрифи ёрқин далилдир.

Йозеф КРАЛИК,
Словакия Республикаси
Маданият вазири ўринбосари

САМИМИЙ МИННАТДОРЛИК

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Президент жаноби олийлари!

Самимий қабул қилганингиз, иккала давлатимиз учун муҳим ва мазмунли суҳбатингиз учун Сизга чин дилдан миннатдорлик билдиришга ижозат бергайсиз, шу суҳбат чоғида мамлакатингиз ва унинг олдида турган муаммолар тўғрисида кўп янгиликларни билиб олдим. «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» китобингизга эсдалик сифатида дастхат ёзиб берганингиз учун яна бир бор миннатдорлик билдиришга рухсат этгайсиз. Бу китобни мен ғоят жиддий таҳлилий асар, деб ҳисоблайман, чунки у фақат ўзбек халқи ҳаётида катта аҳамиятга эга бўлиб қолмай, шу билан бирга мамлакатингиз дўстлари учун ҳам муҳимдир. Фақат Ўзбекистонда кечаётган жараёнларни яхши англашга имкон берибгина қолмай, бутун минтақанинг яхлит манзарасини унинг барча муаммолари билан биргаликда акс эттиради.

Ғоят меҳмондўст мамлакатингизга ташрифимдан ўта мамнунлигимни айтишга рухсат бергайсиз. Пухта ўйлаб тузилган дастур туфайли бизга Ўзбекистон Республикасининг кўпгина юқори лавозимли шахслари билан ҳам учрашишга, шунингдек, Тошкент ва Самарқанднинг тарихий ёдгорликларини ҳамда Темурийлар тарихи давлат музейини бориб кўриш туфайли делегациямизнинг тарих ва маданият соҳасидаги билимларини бойитишга имконият яратилди.

Ўзбек халқининг тарихий ва адабий меросига тан бериб, ўзбек адабий тилининг асосчиси, ажойиб мутафаккир, шоир ва давлат арбоби Алишер Навоий ҳайкали пойига зўр мамнуният билан гул қўйдим.

Мамлакатлариимиз парламентлари, умуман давлатларимиз ўртасидаги турли соҳадаги алоқалар бундан буён ҳам муваффақиятли ривожланаверади, деб ишонч билдиришга ижозат бергайсиз. Келажакда ҳам Ўзбекистон Латвия учун Марказий Осиёдаги энг муҳим ҳамкор бўлиб қолишига ишончим комил.

Ҳурмат билан,
Алфредс ЧЕПАНИС,
Латвия Республикаси
Саэйми раиси

"ЛОТИН АЛИФБОСИНИ БИЛАМАН..."

дейишмоқда завқ билан Успенский номидаги республика махсус мусиқа мактабининг биринчи синф ўқувчилари.

Мактаб -- болаликнинг сеҳрли ва беғубор дамлари зумдайин шошилиб ўтган маскан. Успенский номидаги республика махсус мусиқа мактаби остонасига қадам қўяр эканман, ногаҳон хаёлимдан ўтгани шу бўлди. Бу ерга илгари ҳам тез-тез келиб турганим учунми, бугун унинг ҳар қачонгидан-да гавжумлиги диққатимни тортди. "Алифбо байрами"га тайёргарлик авжида. Кимдир ёдлаган шеърини такрорлаяпти, бошқа болакай қўшиқ нақоратини маромига келтириш билан банд. Ҳув нарида қизлар мактаб саҳнасига безаклар илишяпти. Болажонлар қувончининг чеки йўқ.

Қўшиқ янграйди. Байрамнинг бошланишига ишора бу. Саҳнада 1-"А" ҳамда 1-"Б" синф ўқувчилари ўзлари тайёрлаган байрам дастурини намойиш этишмоқда. Ие, ана Алифбежоннинг ўзи ҳам кириб келди-ку. У болалар тайёрлаган шеър, тез айтиш, мақолу топишмоқларни тинглаб бирам суюнди-ки.

-- Болалар лотин ёзувига асосланган алифбони жуда яхши ўзлаштиришди,-дейди 1-"Б"синф ўқитувчиси Дилдора Отахўжаева, -умуман олганда, машғулотларни кўпроқ жонли тарзда турли ўқув қўлланмалар, кўргазма қуроллари билан олиб боришга ҳаракат қиламиз. Ўтган тўрт ой давомида кичкинтойлар барча ҳарфларни мустаҳкам ўзлаштириб олдилар.

Ўқувчиларнинг мусиқа соҳасида олган дастлабки билимлари ҳам кўнгилдагидек. Буни жажжилар тайёрлаган мусиқий чиқишлардан ҳам бемалол пайқаб олиш мумкин. Байрам тадбирига ташриф буюрган ота-оналар эса фарзандларининг илк муваффақиятларидан беҳад мамнундирлар.

Очиқ эътироф этиш керакки, кейинги пайтларда ўзбекистонлик мусиқачилар, айниқса ёш созандалар жаҳон миқёсида ўтказилаётган турли халқаро танловларда олий мукофотларга сазовор бўлмоқдалар. Улар орасида Успенский номидаги республика махсус мусиқа мактаби битирувчилари, ўқувчилари кўпчиликни ташкил қилади. Ана шу ғалабалар сабабчиси—болаларнинг иқтидорли бўлиши билан биргаликда уларга таълим бериш жараёнининг ҳам кўнгилдагидек ташкил этилганидадир.

-- Муаллимлик жуда сермашаққат касб,-дейди мактаб директорининг маънавият ва маърифат ишлари бўйича ўринбосари Дилдора Жамолова,- устоз биринчи навбатда ҳазрат Навоий таърифлаганларидек, сабр-бардошли, ўз шогирдларига намуна бўла оладиган комил инсон бўлмоғи керак. Аслида бола халқи жуда зийрак ва кузатувчандир. Мактабимиз ўқитувчиларининг бари ўз касбига мана шу жиҳатларини ҳисобга олган ҳолда ёндашадилар. Тамара Попович, Галина Калмикова сингари ўқитувчилар шулар жумласидандир.

"Алифбо"ни муваффақиятли тамомлаган ўқувчиларни "Ўзбекистон -- Ватаним маним" қўшиқлар кўрик-танловининг ғолиби, шу мактабнинг 2-синф ўқувчиси Дилшодбек Каттабеков табриклаб, уларга қувноқ қўшиқ айтиб берди. Шу куни 1-синф ўқувчиларига махсус совғалар, бир-биридан кўркам ўқув қуроллари топширилди.

Байрам якун топаяпти десак, янглишган бўламиз, сабаб болажонларимиз орзиқиб кутган -- Янги йил тантаналари ҳали олдинда.

НАРГИЗА

Суратларда:(чапда) бошланғич синф ўқитувчиси Дилдора Отахўжаева ўқувчиси билан; "Алифбо байрами"қатнашчилари.

Сураткаш А.ГЕРАСИМОВ

"Қизиқчи-97"

СОБИТ АСОМОВНИ ХОТИРЛАБ

Собит Асомов ўзининг қисқа, лекин сермазмун ҳаёти давомида ўзбек санъатида таниқли қизиқчи сифатида ёрқин из қолдирди. 18 декабр куни марҳум қизиқчи хотирасига бағишлаб ўтказилаётган "Қизиқчи-97" кўрик-танловининг саралаш мусобақаси бўлиб ўтди. Унда юртимизнинг барча вилоятларида ўтказилган чорак босқич ғолиблари иштирок этдилар. Танловни ёшларнинг "Камолот" жамғармаси Ўзтелерадио компанияси билан ҳамкорликда ташкил этди. Танлов ҳайъатида Ўзбекистон халқ артисти Эргаш Каримов, севимли қизиқчилардан Абдухалил Мамарасулов, Тўхтамурод Азизов каби эл севган санъаткорлар бор.

Саралаш мусобақасига жиддий тайёргарлик кўрган бўлажак қизиқчилар ўз санъатлари билан Ўзбекистон ёшларининг "Камолот" жамғармасидаги муҳташам кошонага йиғилган томошабинларнинг шўх-шодон кулгусига сазовор бўлдилар. Қизиқчилардан айниқса, хоразмлик Тўрахон Хўжаев, андижонлик Сойибжон Мирзаев, Тошкент вилоятилик Зокиржон Маннонов, қашқадарёлик Панжибек Лутфиев, Тошкент шаҳрилик Ўткир Муҳаммадхўжаев ва фарғоналик Нормаджон Исоқовларнинг чиқишлари томошабинларда катта таассурот қолдирди.

Кеча А.Навоий номидаги Санъат саройида саралаш мусобақаси ғолибларининг мутлақ ғолиблик учун томоша чиқишлари бўлиб ўтди.

Газетамизнинг кейинги сонларида "Қизиқчи-97"нинг мутлақ ғолиблари билан яқиндан таништирамиз.

Саид АЗИЗ

"Шу сонга хабарлар"

"ХАЗОН БИЛМАС БАҲОРЛАР"

Куни кеча Алишер Навоий номидаги Давлат кутубхонасида талабаларнинг қизиқарли мушоира ва мунозара кечаси бўлиб ўтди. Ушбу тадбир Алишер Навоий номидаги Давлат кутубхонаси, Ўзбекистон Республикаси ёшларининг "Камолот" жамғармаси ҳамда Республика маънавият ва маърифат маркази ҳамкорлигида ташкил этилди.

"Мавж ал-баҳрайн" ва "Фарзона" гуруҳлари, яъни Мирзо Улуғбек номидаги Тошкент Давлат университети ҳамда Низомий номидаги Педагогика институти талабалари тасаввуф оламининг ёрқин юлдузлари Жалолиддин Румий, Бобораҳим Машраб, Паҳлавон Маҳмуд асарлари юзасидан баҳслашдилар.

Таниқли олим Иброҳим Ҳаққул раҳбарлигидаги ҳакамлар ҳайъати қатнашчиларнинг билим ва маҳоратларини ҳар томонлама баҳолаган ҳолда, ушбу мунозарада иккала гуруҳ ўртасидаги дўстлик ва билимлар мувозанати ғолиб чиққанлигини эълон қилди.

Тадбирда фаол қатнашган талабалар Наргиза Тўхтаева ва Дилнавоз Фармоноваларга "Камолот" жамғармаси бошқаруви раисининг ўринбосари Қ. Қуранбоев жамғарманинг қимматбаҳо совғаларини топширди.

М. ТОЖИМАМАТОВА

ҚАРДОШЛАР БИРЛАШСА

Ўзбекистон Бадиий Академияси Санъатшунослик илмий- тадқиқот институтида "Марказий Осиё санъати: тарихий тараққиётининг ўзига хослиги" мавзусида II халқаро илмий анжуман бўлиб ўтди.

Анжуманда меъморчилик, тасвирий ва амалий санъат, мусиқа, археология шўъбаларида санъатшунослик фанлари докторлари А.Ҳакимов,Г.Ғофурбеков,тарих фанлари доктори Э.Тивеладзе ва бошқа олимлар қатнашдилар. Шунингдек Ўрта Осиё, Япония, Россиядан ташриф буюрган илм аҳлининг Осиё санъати тарихи, бугунги ривожи ва муаммолари ҳақидаги маърузалари тингланди.

II халқаро илмий анжуман ўз ишини якунлади. Аммо унда Марказий Осиё санъатининг эртаси учун қилиниши шарт бўлган кўплаб ишлар ташкилотчилар, мутахассислар томонидан ўзаро келишиб олинди. Бирлашган ўзар деганлари шу бўлса керак...

"СИЗ ҚОНУННИ БИЛАСИЗМИ?"

Куни кеча Қашқадарё вилояти Косон туманидаги Форобий номли мактаб залида "Камолот" жамғармаси туман бўлими ташаббуси билан туман халқ Суди, Ички ишлар бўлими ҳамкорлигида "Сиз қонунни биласизми?" мавзусида кўрик-танлов ўтказилди.

Унинг қатнашчилари асосан мактаб ўқувчилари бўлиб, улар ўзларининг ҳуқуқий билимларини намойиш этишди.

Ғолиблик Форобий мактабининг "Адолат" гуруҳига насиб этди. Ҳомий томонидан ғолиб жамоага эсдалик совғалар топширилди

Ўз мухбиримиз

"Туркистон"—SOS

ТАНГА ПУЛ ЭМАСМИ?

10 сўм

Шанба куни тушдан сўнг 7-трамвайда манзилимга етиб олдим. Олди эшикдан тушаётиб, ҳайдовчига 10 сўмлик танга узатсам, қоғоз пул беришимни талаб қилди.

-- Нега олмас экансиз, танга пулмасми? -- ҳайрон бўлиб сўрадим.

-- Бизда ўтмайди! Қоғоз пул беринг.

-- Биз деганингиз ким?

-- Намунча суриштириб қолдингиз, ким бўласиз ўзи? -- деб ҳайдовчи аёл асабийлашди. Кимлигимни айтдим.

-- Ие, энди журналистлар ҳам трмавай текширадиган бўб қопти-де... Ким уларга ҳуқуқ берган?

Мен ҳайдовчига журналистнинг ахборот олиш кафолатлари ҳақида ҳукумат чиқарган қарорни эслатишга мажбур бўлдим. Шундан сўнг у саволларимга истамай жавоб бера бошлади. 2743 рақамли бу вагонни бошқариб бораётган ҳайдовчи Шоира Юсупованинг айтишига қараганда, 2-трамвай депосида танга пулни киримга қабул қилишмас экан. Тангага бошқа ташкилотларнинг муносабати қандайлигини билмадиму, аммо Марказий банкка телефон қилиб, аҳвол билан қизиқдим. Банкнинг Пул-кредит сиёсати департаменти масъул ходими Манзура Камолова танга пуллар қоғоз пуллар билан бир қаторда ҳамма олди-берди ва молия операцияларида муомала учун чиқарилганлигини айтди. Тўғрисини айтсам, неча юз йиллардан бери танга зарб қилинадиган мамлакатда яшаб, унинг моҳияти ва вазифасини яхши биламан. Масалага расман ва жиддий ёндашиш учун Марказий банк ходимларининг вақтини олиб саволга тутдим, холос.

Мени бир нарса ўйлантиради: Муомалада танга пуллар бор, уларни қабул қилмай, аҳолига ноқулайлик туғдираётган пойтахтдаги 2-трамвай депоси раҳбарларига танга пуллар "ўғирлик" қилаётганмикан?

С.АЗЛАРОВ,
"Туркистон" мухбири

Денис Суреев йигирма икки ёшда. Рус, ўзбек, инглиз ва француз тилларида бемалол сўзлашади. У Ўзбекистон ёшларининг "Камолот" жамғармаси Жамоатчилик халқаро бўлими референти. Денис ноябр ойининг иккинчи ярмида Гавайи оролларининг пойтахти Гонолулуда бўлиб ўтган Халқаро ёшлар палатасининг 52-Жаҳон конгрессида иштирок этиб қайтди.

-- Менимча ҳар бир ёш Бродвейда бўлишни орзу қилса керак. Орзуга айб йўқ, бундай бахтга сазовор бўлиш етти ухлаб тушимга ҳам кирмаганди. Самолётимиз аввал Нью-Йоркка қўнди, кейинги рейсгача ихтиёримда роса 23,5 соат бор эди. Кеч кузда шаҳар айланиш файзли, хаёлимда кезиб келайми, деган фикр келди. Хушмуомала мезбонлар кўчада қоронғуда қолиб кетмасликни маслаҳат бердилар. Эртаси куни тонгданоқ хушманзара жойларни томоша қилишга ошиқдим.

Монхеттен билан боғловчи Брукленд кўприги орқали дарёдан кезиб ўтдим. Ниҳоятда улкан ва бежирим бу иншоот икки ярусли бўлиб, биринчисида машиналар қатнар экан, иккинчиси эса йўловчилар учун хизматда.

Эртасига, 16 ноябрда Жаҳон Ёшлари палатасининг 52-Жаҳон конгресси ўз ишини бошлади. Бу нуфузли ташкилот

ЁШЛАР БИЗГА ИШОНАДИ

АҚШда 1944 йилда ташкил этилган бўлиб, у 130 мамлакатдан 64.000 ёшларни ўз сафида бирлаштирган. Ташкилотнинг йиллик бюджети 19 миллион АҚШ долларини ташкил этади. Охирги конгрессда 130 дан ортиқ мамлакатдан 7 минг нафар ёшлар иштирок этган. Палатанинг асосий мақсад ва вазифаси жаҳон ҳамжамияти ривожи учун ҳозирги авлодга муносиб ўринбосар тайёрлашда ёшларда етакчилик кўникмаларини ўстириш, ижтимоий жавобгарлик ва бирордарлик ҳиссини уйғотишдан иборат.

Конгресснинг биринчи мажлисидаёқ Халқаро ёшлар палатасининг Бош котиби Ўзбекистон Ёшлар палатасини барча аъзоларига таништирди. Энг муҳими, Бош котиб ҳайъат аъзоларига бизниг аъзолик бўйича берган аризамизни энг қисқа вақт ичида ижобий ҳал қилишни таклиф этди. Бутун анжуман давомида Ўзбекистонга жаҳон ёшларининг қизиқиши катталигини сезиб турдим. Бу юртимнинг жаҳонга юз тутаётганлигидан, танилаётганидан далолатдир.

Конгресс иши давомида Халқаро ёшлар палатасининг фаоллари билан бир неча бор мулоқотда бўлдим. Япония ёшлар палатасининг вакили Тарл Асо билан суҳбат узоқ вақт эсимдан чиқмаса керак. Жаноб Тарл Асо сентябр ойида парламент делегацияси таркибида юртимизга ташриф буюриб, Президентимиз ва бошқа масъул шахслар билан мулоқотда бўлибди.

Саид АЗИЗ

ИНТЕРНЕТ ЁШЛАРГА

Токиода энг узун сувости автомобиль йўли ишга тушди. "Аквалайн" деб номланган ушбу лойиҳа 30 йилдан ортиқроқ қурилиб, унга II миллиард 300 миллион доллар сарфланган. Сувости йўли Токио кўрфази остидан ўтган бўлиб, у 80 километрли йўлнинг тенг ярмига "қисқаришига" ҳамда давлат бюджетига даромад келтиришига сабаб бўлади.

* * *

Россия иқлими совугани сайин бу ерда ичкиликбозлик кўпайиб бормоқда. Мамлакат иқлимининг кескин совиб кетгани оқибатида эркаклар, аёллар ҳатто болалар ҳам ичкиликбозликка берилиб кетишди

* * *

Немис газетаси "Шверинер Абендблат"нинг ёзишича, кўпгина Европа давлатларига иқтисодий инқироз хавф солмоқда. Кетма-кет ёққан қор ўша мамлакатнинг қишлоқ хўжалигини буткул издан чиқармоқда.

* * *

Америка Қўшма Штатларининг қонунлари яқинда рулда спиртли ичимлик истеъмол қилувчилар учун кескин ўзгаради. Бунга асосий сабаб автомобиль ҳалокатларининг охирги пайтларда жуда кўпайиб кетганидир.

Азиз муштарийлар!
"ТУРКИСТОН"га обуна давом этмоқда.
Нашр кўрсаткичимиз: ташкилотлар учун-204; якка тартибдаги обуначилар учун 203,
"Туркистон" Сиз билан бирга!

ТАФАККУРИМИЗДАГИ ТАРБИЯ

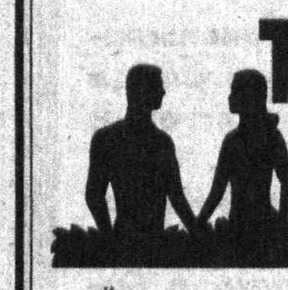

Ўзбекистон дунёга юз тутаётган ҳозирги даврда ёшларимизнинг ҳуқуқий маданияти ҳақида фикр юритар эканмиз, яқин йилларда чоп этилган бир китоб (Я.Уманский, А.Арабов: "Диалоги об этнической политики: Узбекистан и Центральная Азия") диққатимизни тортди. Унда ёшларимизнинг хориж маданияти, турмуш тарзига муносабати уч гуруҳга ажратиб кўрсатилган, биз уни муаллифлар талқинида келтириб ўтмоқчимиз:

1. Технократик йўналишдаги ёшлар: Бу гуруҳ тезда Ғарб таъсирини қабул қилади, улар учун миллийлик -- шакл, мулоқот воситаси холос. Бу каби ёшлар инглиз ва бошқа тилларни ўрганишга, АҚШ, Ғарбий Оврупа, Япония каби мамлакатларда бўлишга улгуришган. Бу пойтахтнинг тор гуруҳига мансуб ёшлардир.

2. Миллийликни ўзгартирувчилар: Бу гуруҳга кирувчи ёшлар Ғарбнинг техника ва турмушини, шахсий эркинликлар соҳасидаги ютуқларини ижобий қабул қилади. Лекин улар ўз маънавияти ва ички дунёсини миллийлик ва мусулмон маданияти асосларига қуришга ҳаракат қилади. Бу каби ёшларимиз келиб чиқишларига кўра шаҳарликлар, шунингдек қишлоқ мутахассислари ва раҳбарларининг фарзандлари ҳисобланади.

3. Анъанавийчилар: Собиқ совет тузуми ва оврупача маданиятни қабул қилмаган бу каби ёшлар учун қадимги Мовароуннаҳр ва Турон давлатлари шуҳрати "олтин аср" тимсоли ҳисобланади. Улар асосан қишлоқ аҳолисидан келиб чиққан ёшлардир.

Биз ушбу талқинни изоҳлашни ўқувчи ҳукмига ҳавола этдик.

Мамлакатимизда олиб борилаётган "Соғлом авлод учун" умумхалқ ҳаракати, ёшларнинг "Камолот", "Умид" каби жамғармаларининг фаолияти жисмонан соғлом, ўқимишли ва маънавий баркамол авлодни тарбиялашга хизмат қилмоқда. Ёшларнинг маънавияти эса уларнинг ҳуқуқий маданиятининг асосини ташкил қилади.

Ёшларимизнинг Ғарбда кенг урф бўлган баъзи анъаналар (суперменлик, зўравонлик каби) маънавий тарбиясига салбий таъсир кўрсатмаслиги, энди куртак отаётган ҳуқуқий маданиятига завол қилмаслигининг чорасини кўриш зарур. "Қонунда таъқиқланган нарсалардан бошқасига рухсат бор" деган ақида ҳам унчалик тўғри эмас, чунки, ёзилган қонун меъёрларидан ташқари уларнинг "тупроғини" ташкил қилувчи маънавий, ахлоқий меъёрлар ҳам мавжуд.

Кийиниш маданияти, мусиқа, тижоратту реклама фаолиятида, бўш вақтни ташкил қилишда Ғарб ёшларига кўр-кўрона тақлид қилиш ёшларимизнинг ҳуқуқий маданиятига зиён етказиши мумкин. Бундан бир қанча вақт олдин Россия ёшларининг ҳаётида учраб турадиган Ғарбга берилиш кайфияти кейинчалик газак олиб, гиёҳвандлик, енгил-елпи ҳаёт кечириш, ахлоқсизликнинг кенг ёйилишига олиб келди. Ана шу муҳит бағрида эса қонунсизлик туйғуси илдиз отиб, тарбия тизимида ўпирилиш юз бериб, ёшлар жиноятчилиги кучайган эди. Ёшларнинг ҳуқуқий маданияти уларнинг ҳуқуқ соҳасидаги хулқ-атвори ва хатти-ҳаракатларида ифодаланади. Бундай омиллар занжирида бирор бир заиф халқа бўлмаслиги зарур.

Оила. Фарзандлар тарбиясида ўта муҳим бўлган одоб-ахлоқ, маънавият ва ақл-идрокни шакллантириш айнан мана шу ижтимоий "институт" зиммасига тушади, ота-онанинг маънавий қиёфаси етакчи аҳамиятга эга. Ҳуқуқий онгнинг дастлабки кўникмалари ҳам айнан оилада сайқал топади. Ота-оналар ўзлари эришолмаган орзуларга фарзандларини эришишларини хоҳлайдилар. Шунинг учун айрим ота-оналар фарзандларига яхшироқ шароит яратиш учун баъзан қонунни четлаб ўтишга уриниб, фарзандларининг ҳуқуқий онгини ножўя шаклланишига йўл қўядилар.

Микромуҳит. Кўни-қўшнилар, маҳалла, кўча-кўй тенгкурларнинг урф-одатлари, муомаласи ва хатти-ҳаракатлари ёшларга сезиларли таъсир кўрсатмасдан қолмайди. Шунинг учун уларнинг дўстларига, бўш вақтни ташкил этишларига эътибор бериш зарур. Тарбия тизимидаги ушбу заиф халқа туфайли ёшлар ўртасида тартиббузарликлар келиб чиқиши мумкин.

Макромуҳит. Ёшлар улғая бориб ўз ҳаётларини тобора мустақил ташкил қила бошлагач, уларнинг фуқаролик мақоми шаклланади.

Меҳнат жамоалари, давлат ва жамиятга муносабатларида ахлоқ, қонун каби ижтимоий институтларнинг роли тобора ошиб боради.

Ёшлар катталар томонидан тазйиқ кўрсатишнинг суст объекти эмас. Шахснинг ҳуқуқий маданиятини ижтимоий мавжудлик, ёшлар киришадиган кўпқиррали муносабатлар шакллантиради. Биздаги ёши катталарга ҳурмат анъанаси катта имкониятларни ўзида яширган. Чунки, ёши улуғларга ҳурмат билан қараш урф бўлган халқимизда ёшларимизнинг ҳуқуқий тарбиясида катталарнинг ҳуқуқий маданияти етакчи роль ўйнайди.

Шарқнинг буюк мутафаккири Жалолиддин Румий ўзининг шоҳ асари -- "Маснавий"да инсон ҳаётидаги моддият ва маънавиятнинг нисбати ҳақида ёшларимиз учун ибратли бир байт келтирадилар:

Кема ичра сув ҳалок этгувчидир,
Кема остида ани элтгувчидир.

Румий инсоннинг зоҳирий ва ботиний оламини гўзал ташбиҳ қилмоқда. Чунончи, денгизда бир кеманинг ичига сув киргудек бўлса, уни ғарқ этади. Аксинча, кеманинг остидаги сув унинг эркин ҳаракати учун восита. Инсон ҳам кема мисол -- ақл-идроки мол-дунё тўплашга ўта мойил бўлса, маънан ғарқ бўлади, ҳалок бўлади. Аксинча, мол-дунё ақл-идрокни такомиллаштиришда восита деб билса, инсон ҳам ўсади. Демак, мол-дунё мақсад эмас, воситадир.

Сир эмаски, ҳозирда баъзи ёшлар фақат еб-ичиш, кийинишнигина ўйлайдилар. Бундай ёшлар билим олиш, ҳозирги замон маданиятини эгаллашдан заҳматларга чидамсиздирлар. Ёшлардаги бойликка ружу қўйиш ҳолатлари авж олса, бора-бора қонунга нисбатан писандсизлик хавфини туғдириши мумкин. Гиёҳвандлик, ахлоқсизлик, уят-андишани унутиш дастлаб маънавият ва ахлоқни менсимасликдан бошланади, у қонунни четлаб ўтиш, кейинчалик уни бузишга олиб келадики, бу аянчли равишда тугаши тайин. Бунга йўл қўймаслик барчамизнинг, айниқса биз катталарнинг бурчимиздир.

Абдуғани ХОЛБЕКОВ,
фалсафа фанлари номзоди

МЕҲР ОИЛАДАН БОШЛАНАДИ

Ҳатима Саидаҳмедова ўзбекнинг бадавлат онахонларидан. Ая Юнусобод туманининг "Оққўрғон" маҳалласида истиқомат қиладилар. Саккиз нафар фарзандларидан олтитаси ҳаёт. Уларнинг бири муаллим, бошқаси шифокор яна бири муҳандис, хуллас эл хизматидаги кишилар. Аянинг невара, эваралари ҳам бир этак. Саксон билан тенглашган бу онахоннинг эваралари Тошкент Давлат Шарқшунослик ва автомобиль йўллари институтларида, тиббиёт ўқув юрти ва бошқа илм масканларида таълим олишади. У киши билан тез-тез учрашиб, гоҳ телефон орқали суҳбатлашиб турамиз. Бу сафар онахоннинг ўзлари қўнғироқ қилиб: "Қизим, тезда етиб келинг, гапим бор" дедилар. Зудлик билан онахоннинг хонадонларига йўл олдим. Ҳатима ая беҳад хурсандлар. Боисини сўрадим:

-- Президентимиз 1998 йилни - "Оила йили" деб эълон қилдилар,- дея гап бошлайди онахон, - бундан севинмай бўладими?! Ахир биз ўзбекларда оила қадим-қадимдан муқаддас саналиб келинган-ку. Энг гўзал инсоний фазилатлар, хислатлар ҳам аввало оилада шаклланади. Шу маънода йўлбошчимизнинг янги ташаббуслари халқимиз таҳсинига сазовор бўлмоқда.

-- Инсонлар ўртасидаги меҳр-муҳаббат, ҳурмат ва оқибат дастлаб оиладан бошланади, дейишади...

Жуда тўғри. Айрим чоғларда одамлар орасидаги меҳр-оқибат кўтарилялти, деган гаплар ҳам қулоққа чалиниб қолади. Мен бундай гапларга буткул қаршиман. Халқимиз ўз маънавияти, қадимий удум-қадриятларига тобора қайтяпти, ўзлигини таниялти, қалбида миллий ғурур, ифтихор туйғуси жўш уряпти. Ватандошларимиз феъл-атворидаги бағрикенглик, сахийлик, меҳмондўстлик, болажонлик фазилатлари бизга қон билан кирган.

-- Оиладаги аҳиллик, тинчлик кўпроқ нималарга боғлиқ?

-- Эркак ва аёл бир-бирлари, фарзандлари, келгуси ҳаёт олдидаги масъулиятини қалбдан ҳис эта билиши лозим. Умр йўлини ҳамма вақт нурли ва текис деб бўлмайди. Ширин сўз, сабр-қаноат, ақлу фаросат билан кўпгина мураккабликларни енгиш мумкин. Ўзаро ишончсизлик, ҳурматсизликдан оила дарз кетиши ҳеч гап эмас.

-- Лекин ҳуда-беҳудага ҳаётдан нолийдиган одамлар ҳам йўқ эмас-ку?

-- Ношукурчилик ёмон нарса. Ўша нолийдиганлар эҳтимол буни унутиб қўйган кўринишади. Данагидан мағзи ширин деганларидек невара, эвараларим бир этак. Уларни кўриб дилим янада равшан тортади. Чеваралик ҳам бўлдим. Шундай ёруғ кунларга етказганига шукр!

-- Бугунги ёшлар ҳақида нималар дея оласиз?

-- Йигит-қизлардаги ғайрат, шижоат, катталарга ҳурмат, билимга чанқоқлик, меҳнатсеварликни кўриб севинаман. Қуръони Каримнинг "Иқра" сураси ҳам илмга даъват билан бошланади. Агар одоб бир дарахт бўлса, илм унинг мевасидир, дейди доно халқимиз. Ҳар бир инсоннинг қалбида эътиқод бўлса, у ҳеч қачон ёмон йўлга юрмайди. Ёшларимиз қалбларини эса иймон, эътиқод, шу азиз тупроққа, ўзи улғайган оилага, қавм-қариндошларга нисбатан муҳаббат тарк этмаслигини тилаб қоламан!

НОЗИМА
суҳбатлашди

"ҚАЙНОНАМНИНГ ҚИЗИМАН"

Халқимизда Ватан остонадан бошланади, деган гап бор. Бу гапнинг замирида Ватаннинг кичик бир бўлаги бўлмиш оила тушунчаси ётади. Дарҳақиқат мустаҳкам оила, соғлом авлод Ватан фаровонлигидир. Агар оила тинч, тотув, аҳил-иноқ бўлса, ҳаёт ҳам мазмунли ўтади. Аҳил оилада қут-барака ҳамда хотиржамлик бўлади. Ҳаётда шундай оилалар борки, улар ўз хулқи одоби билан кўпчиликка ўрнак бўлади.

Яккасарой туманидаги "Тепа" маҳалласида бўлиб, унинг оқсоқоли Шоазим Шоумаров билан суҳбатлашдик:

-- Маҳалламизда яхши оилалар жуда кўп, лекин мен сизга оддий кўринувчи Лутфулла Убайдуллаевлар оиласи ҳақида гапириб бермоқчиман, -- деди Шоазим ака— Бу оила маҳалламизда меҳнаткашлиги, болаларга берган хулқу одоби, ҳалоллиги, аҳиллиги билан ҳаммадан ажралиб туради.

Оила бекаси Мавлудахон беш фарзанднинг онаси, уч набиранинг севикли бувижониси. Болалари эсли -ҳушли, ўқимишли, ҳавас қилса арзигулик.

-- Агарда мумкин бўлса шу оила билан яқиндан танишсак.

-- Марҳамат, -- деди Шоазим ака ва генерал Каримов кўчасидаги 5-уйга бошлаб борди.

Бизга ёшгина келинчак пешвоз чиқди. Салом-аликдан сўнг бу хонадоннинг келини бўлмиш Наргизахон мени уйга бошлаб кирди. Афсуски, оила бошлиқлари ишда экан, уларни учрата олмадик. Шу боис, биз Наргизахон билан суҳбатлашдик.

-- Наргизахон келин бўлиб тушганингизга неча йил бўлди?

-- Икки йилдан ошди. Касбим ўқитувчи. Ҳозирча ёш болалик бўлганим учун уйда ўтирибман.

-- Келинлик вазифаси қийнаб қўймаяптими?

-- Сиртдан қараганда мен бу уйга келинман. Лекин қайнотамни ўз отамдек, қайнонамни туққан онамдек яхши кўраман. Одатда янги келин тушган хонадонидаги оила аъзоларининг феъл-атворига бир ойда тушуниб олади. Мана битта болалик бўлдик. Лекин ҳалигача қайнотамнинг қайнонамга қаттиқ гапирганларини ёки қайнонамнинг қайнотамга ножуя сўз айтганларини эшитганим йўқ. Бу оилага ўзимнинг ҳам ҳавасим келади. Чунки ҳамма бир-бирини тушунади ва ҳурмат қилади. Қайнонам ҳам мени қизларидек яхши кўрадилар. Чиройли бўлишимни, яхши кийинишимни хоҳлайдилар. Кўпинча ўз қўллари билан кўйлаклар тикиб берадилар.

-- Халқимизда рўзғор, ўз номи билан "ғор" деган нақл бор. Рўзғорда етишмовчилик бўлганда оила аъзоларингизга муносабатингиз ўзгарадими?

-- Йўқ. Муносабатим ўзгармайди. Аввало оиламизда етишмовчилик бўлмайди. Дадам қурилиш бошқармасида ишчи, аям сув хўжалигида инженер-технолог. Учта қайинсинглим, битта қайним бор. Умр йўлдошим Зайнулла Убайдуллаев давлат хизматчиси.

-- Ўзингиз ўқитувчи экансиз. Ҳарбий кишининг хотини бўлиш қийин эмасми?

-- Мен ҳарбийлар оиласида ўсганман. Отам подполковник, онам биолог. Оиламизда қандайдир ўхшашлик бор. Отам ҳарбий бўлганлари учун иш юзасидан қайси вилоятга жўнатса ўша ерда яшаганмиз. Зайнулла акам билан Жиззах вилоятида танишган эдик. Ўшанда мен Жиззах педагогика олийгоҳида ўқирдим. Зайнулла акам икки йил Жиззахда практикада бўлганлар. Тақдир экан биз бир-биримизни ёқтириб қолдик. Улар асл тошкентлик, биз эса Чирчиқданмиз.

-- Муҳаббатингизга қаршилик бўлмаганми?

-- Булар томонидан бўлганми йўқми, менга айтмаганлар. Лекин онам бироз чўчиган эдилар. Шунда мен онамга хотиржам бўлинг, онажон, мен албатта уларга ёқишга ҳаракат қиламан, -- деб сўз бердим. Худога шукр бирор марта умр йўлдошимдан кўнглим оғригани йўқ. Биз бир-биримизга суяниб яшаймиз.

-- Мабодо қайнонангиз сизни хафа қилсалар, эрингиз ким томонда бўладилар?

-- Аввало қайнонам мени хафа қилмайдилар. Агарда оиланинг маълум қонун-қоидасини четлаб, чегарадан чиқадиган бўлсам, қайнонам битта сўз билан ўз бурчимни эслатиб қўядилар. Яъни, "Шунақамасда, Наргизахон", десалар бас, мен дарҳол ўзимга керакли хулоса чиқараман ва камчиликларимни бартараф этишга ҳаракат қиламан. Борди-ю улардан хафа бўлсам, эрим албатта онамиз томонларида бўладилар. Мен буни тўғри баҳолайман. Чунки эркак онасини ҳурмат қилгандагина, аёлини ҳам ҳурмат қилади. Халқимизда "Қуш инида кўрганини қилади", деган мақол бор. Ажаб эмас ўғлимиз Одилжон ҳам отасига ўхшаган меҳрибон бўлса.

Ҳа, оиланинг аҳиллигини бу ёш келинчакнинг гапларидан ҳам билса бўлади. Фарзанд ёшлигида мисоли ёш ниҳол, қайси томонга хоҳласангиз ўша томонга эгилади. Шунинг учун бола тарбиясини бешикдан бошлаш керак, деб бежиз айтишмаган донолар. Ота-она аҳил бўлса, бир-бирларини ҳурмат қилса, бамаслаҳат иш тутса, бундай оилада Ватанимиз учун соғлом фарзандлар етишаверади. Зеро, Ватан биздан соғлом авлод кутмоқда.

Г. АҲМАДЖОНОВА,
"Туркистон" мухбири

Таълим

ЎҚИШ -- ЎРГАНИШ ЗАВҚИ

Тошкент шаҳар, Сергели туманидаги 6-мактаб-лицейда математика, инглиз тили, давлат ва ҳуқуқ асослари каби фанлар чуқур ўргатилади. Лицей ўз фаолиятини бошлаганига ҳали кўп бўлгани йўқ, аммо шу қисқа давр ичида таҳсинга сазовор ишлар амалга оширилди. Яқинда Англиядан ҳуқуқ илмига оид бир неча ўн жилдли янги китоблар келтирилди. Бошқа мамлакатлардаги ўқув юртлари, мактаблар билан ўзаро ҳамкорлик қилиш, ўқувчиларни юбориш ҳақида музокаралар олиб бориляпти. Мактаб-лицейга тажрибали мураббий, физика-математика фанлари номзоди, доцент Баҳром Эшматов раҳбарлик қилмоқда.

-- Асосий мақсадимиз- ўқитишни жаҳон андозалари даражасида ташкил этишдан иборат,- дейди Баҳром ака - яъни, ўқувчиларимиз хорижлик тенгдошлари билан инглиз тилида эркин сўзлашиб, айтайлик, математикадан берилган масалани бемалол еча олиш, компьютерда ишлашни яхши билишса, биз мақсадга эришган бўламиз. Баъзи дарслар бўйича ўқитишни инглиз тилида ташкил этиб, шу тариқа ривожланган давлатларнинг нуфузли олий ўқув юртларига кириб ўқишлари учун етарли имконият яратмоқчимиз...

Лицей раҳбарияти ана шундай мақсадлар йўлида барча имкониятларни ишга солмоқда. Ҳозир ўқув масканида юздан зиёд олий ва биринчи тоифали ўқитувчилар билан бирга, 30 нафардан кўпроқ доцент ва профессор домлалар ҳам ёшларга сабоқ беришмоқда. Забардаст устозлар жамоаси билан бутун мактаб аҳли ҳақли равишда фахрланади. Янги мактаб-лицейнинг довруғи тезда бутун пойтахтга ёйилди. Инглиз тилини ўрганишга қизиқиш кучайгани боис, айрим ота-оналар уйда дарс берадиган ўқитувчи домлаларга ҳар бир соат сабоқ учун яхшигина ҳақ тўлаётганидан хабарингиз бордир. Лицейда инглиз тилини пухта ўрганиш, нуфузли касб асосларидан сабоқ олиш - бу жуда катта имконият, демакдир. Қувонарлиси шундаки, ўқишга талаб қанчалик кўпайса, ўқувчилар орасида паст баҳоларга ўзлаштирувчилар шунчалик камаяди. Биз лицей ўқувчилари билан учрашганимизда бунга ишонч ҳосил қилдик.

Шуҳрат МИРЗАОЛИМОВ, 10 "А" синф ўқувчиси, математика бўйича Сергели туман олимпиадаси ғолиби:

-- Мен мактаб-лицейни тугатиб, иқтисодчи касбини эгалламоқчиман. Ҳозир бу соҳа мутахассислари учун математика ва чет тилларини пухта билиш жуда зарурлигини яхши тушунаман. Бу ерда яхши билим олиш учун барча шароитлар мавжуд.

Беҳзод БЕРДИЕВ, 10 "Б" синфда ўқийди:

-- Ҳуқуқшунослик дарсларида биз чет мамлакатларнинг қонунчилик асослари, тажрибалари, шунингдек, уларнинг конституцияларини ҳам ўрганяпмиз.

Гулнора МИРЗАЕВА:

-- Мен ҳам 10 "Б" да ўқийман. Конституция-- бу ҳар бир давлатнинг "юзи" ҳисобланади. Сўнгра бу асосий Қомус негизида фуқаролик ҳуқуқи, давлат қурилиши, маъмурий ҳуқуқ каби турли соҳаларга оид мукаммал қонунлар тизими яратилади. Баъзи мамлакатларда ҳатто бир неча аср илгари қабул қилинган қонунларга ҳам амал қилинади. Бундай ғалати қонунларнинг баъзилари ҳозир амалда ҳеч қандай қийматга эга эмас. Масалан, АҚШ нинг бир штатида шундай бир қонун борки, унга кўра, сичқонга қопқоп қўйиш учун... овчилик гувоҳномасига эга бўлиш шарт экан. Бу мисолни демократиянинг турли мамлакатларга хос кўринишларидан бири, дейиш мумкин.

-- Маълум ихтисослик билан бирга, инглиз тилининг қўшиб ўргатилиши катта аҳамиятга эга,- дейди ҳуқуқшунослик фани ўқитувчиси Мактуба Омонова.-- Ўқувчилар БМТ, ЮНИСЕФ, ЮНЕСКО каби халқаро ташкилотларнинг қарор ва бошқа ҳужжатларини асл матн бўйича ўрганяптилар. Ўзбекистонимиз "жаҳон айвони"га дадил чиқаётган ҳозирги вақтда бизга билимдон халқаро ҳуқуқшунослар жуда зарур.

Ҳа, энг юксак бинолар мустаҳкам пойдеворлар устида қад кўтаради. Билим асосларини пухта эгаллаган ёшларнинг улкан орзулари албатта ижобий натижалар келтиради.

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ

САВДОДА ҲАЛОЛЛИК БЎЛСИН-ДА

Агар сиз исталган йўловчидан "Бозор иқтисоди нима?" -- деб сўрасангиз, у сира иккиланмай "Қаранг, дўконларимиз молларга тўла, бозорларимиздан хоҳлаган озиқ-овқату, кийим-кечакларни топиш мумкин" -- деб жавоб қилса ажабмас. Фуқаронинг талқини ўз йўлига. Ҳар ким ўз эҳтиёжи ва имкониятига қараб харид қилади, деганларидай иқтисодиёт тушунчаси ҳам турлича бўлиши мумкин. Афсуски, мазкур масалада кўпроқ дўкондорлару, тадбиркорлик билан шуғулланаётган кишилар билан суҳбатда бўлсангиз ўзгача фикрга борасиз. Яъни улар учун бозор иқтисоди арзонроқ ҳамда бозори чаққон молларни ими-жимида "учирма" қилиш экан.

Ҳар кимнинг топгани тўйига буюрсин. Аммо... Лекин... Начора, Тошкент шаҳар давлат солиқ Бош бошқармаси ҳамда унинг туманларидаги бўлимлари ходимлари жойларда ўтказган текширувлар натижасида "учирма" ҳолатларга ҳам дуч келиб, унинг мағзини чақишди.

Республика Вазирлар Маҳкамасининг "Республикада савдони эркинлаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ва "Озиқ-овқат маҳсулотларининг айрим турларини сотишни тартибга солиш юзасидан қўшимча чоралар тўғрисида"ги Қарорларига биноан савдо дўконларида мавжуд бўлиши мажбурий ҳисобланган саккиз хил озиқ-овқат ва ноозиқ-овқат маҳсулотлари юзасидан текширишлар ўтказилди. Қарангки, эпчил сотувчиларимиз бозор иқтисодини ўзларининг қинғир кўчаларига буриб юборишган экан. Биз назарда тутган маҳсулотлар билан савдо қилувчи дўконлар шаҳарда 634 та бўлиб, уларда ноябр ойигача 46 марта харидор ҳақига хиёнат қилиш ҳолати содир бўлган. Номувофиқ равишда маҳсулот сотиш эса 487 марта такрорланган. Шакар, ун, ўсимлик ёғи сингари кундалик зарурий молларни яшириш, савдога чиқармай омборхоналардаёқ устига "шапка" қўйиб чайқовчига пуллаб юбориш эса беададдир. Акс ҳолда фуқароларнинг насибалари дўкон пештахталарида сараланиб турган бўларди. Оқибатда ўтган ноябр ойидаёқ 21 та иш прокуратурага, 111 ҳолат эса судга оширилди. 21 та жиноий иш қўзғатилди, 185 иш эса махсус назорат тафтиш бўлимига топширилди.

Шу ўринда баъзи мисолларни келтириб ўтиш жоиз: Сирғали туманидаги "Севил" жамоа корхонасига қарашли ҳамда "5-Қуйлиқ" мавзесидаги "Шуҳрат-Шоҳ" жамоа корхонасига қарашли "Г-Самандар" озиқ-овқат дўконлари текширилганда ўсимлик ёғи йўқлиги аниқланди. "Собир Раҳимов савдо" ишлаб чиқариш ҳиссадорлик жамиятига қарашли 58-дўконда саккиз хил маҳсулот бору, лекин бу ерда ҳам тарки одат амри маҳол экан. Яъни харидор ҳақидан қўрқишмайди.

"Ҳувайдо" жамоа корхонасининг 1-озиқ-овқат дўкони сотувчиси Бадриддин Бурҳонов ҳисоб-китобда адашавераркан. У бир жараёнда харидордан 19 сўм ҳақ олиб қолибди. Натижада 3 минг сўм жарима тўлаш билан қутилди. Чилонзор даҳасидаги "Ал-Шаҳзод" жамоа корхонаси дўкони сотувчиси М.Умаров эса харидорни 14 сўмга алдади. Бу дўконда 1550 сўм назорат касса машинасидан ўтказилмабди. Буни қарангга... Чилонзор тумани, Муқимий кўчаси, 5-уйдаги "Тоир-Шоҳ" жамоа корхонасининг дўконида ҳам аҳвол яхши эмас. Сотувчи М.Хожибоева харидордан 29 сўм юлиб қолиб, ўзини адашганликка солди.

Чилонзор даҳасидаги 10-уйда жойлашган фирма дўкони текширилди. Қарангки, сотувчи А.Кочинков харидор билан ҳисоб-китоб вақтида назорат касса машинасидан фойдаланмади. Оғзаки чўт қоқишга уста экан. Бу ерда 14275 сўмлик маҳсулот акцис маркаларсиз сақланаркан. Миробод туманидаги Червяков кўчасида якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланиб келаётган Э.Керсимов ҳам катта миқдордаги қоидабузарликка йўл қўйди. Юнусобод туманида хусусий тадбиркор Рихсивой Саъдиев бошқараётган ошхонада хўрандаларга хизмат кўрсатиш талаб даражасида эмас.

Тошкентликлар шаҳримизнинг Генерал Узоқов кўчаси ҳамда Олой бозори ичида балиқ сотилишини яхши билишади. Бундай қараганда сотувчиларнинг ўз балиқчилик хўжаликлари бордай. Суриштириб кўрилганда кўплари Сирдарёни "қуритиб" келганликлари аён бўлади. Бу "тадбиркор"лар бахтига она дарёимиз суви қуримасин-да.

Гавҳар кўчаси 2-уйда жойлашган ошхонада миллий таомлар тайёрлаб сотиш билан шуғулланувчи Абдужалил Тўраев қирғизистонлик фуқаро Ғуломжон Мирзабоев билан ҳамкорликда қўлбола майонез ишлаб чиқара бошлаган эди. Сифат кўрсаткичи талабга жавоб бермайдиган ва ноқонуний ишлаб чиқарилган озиқ-овқатлар кишиларга жиддий зарар етказиши сир эмас. Заҳарланишдан ўзи асрасин. Афсуски, буни ноқобил ишбилармонлар хаёлларига келтиришмайди. Пул бўлса бас-да.

Хуллас, бу борадаги турлича нопокликларнинг чеки йўққа ўхшайди. Гапирса гап кўп. Бири ош тузидан уриб қолса, иккинчиси ёғ ўғирлаб сотади. Қўлга тушганда эса тўрт томонга зир югуриб тавба қилгани ортиқча.

Оз бўлса ҳам, ҳалолидан бўлсин дейдилар. Савдода алдамчилик, ҳақ юлиш ва ўмаришдан топилган пул киссани тўлдиргани билан оёқдан чалади. Қинғир йўл билан пул топгандан кўра борига шукр қилиб тинч яшаганга нима етсин. Савдода ҳалоллик бўлсин-да.

Тошкент шаҳар Давлат солиқ Бош бошқармаси матбуот хизмати бўлими маълумотлари асосида Н.АЛИМОВ тайёрлади

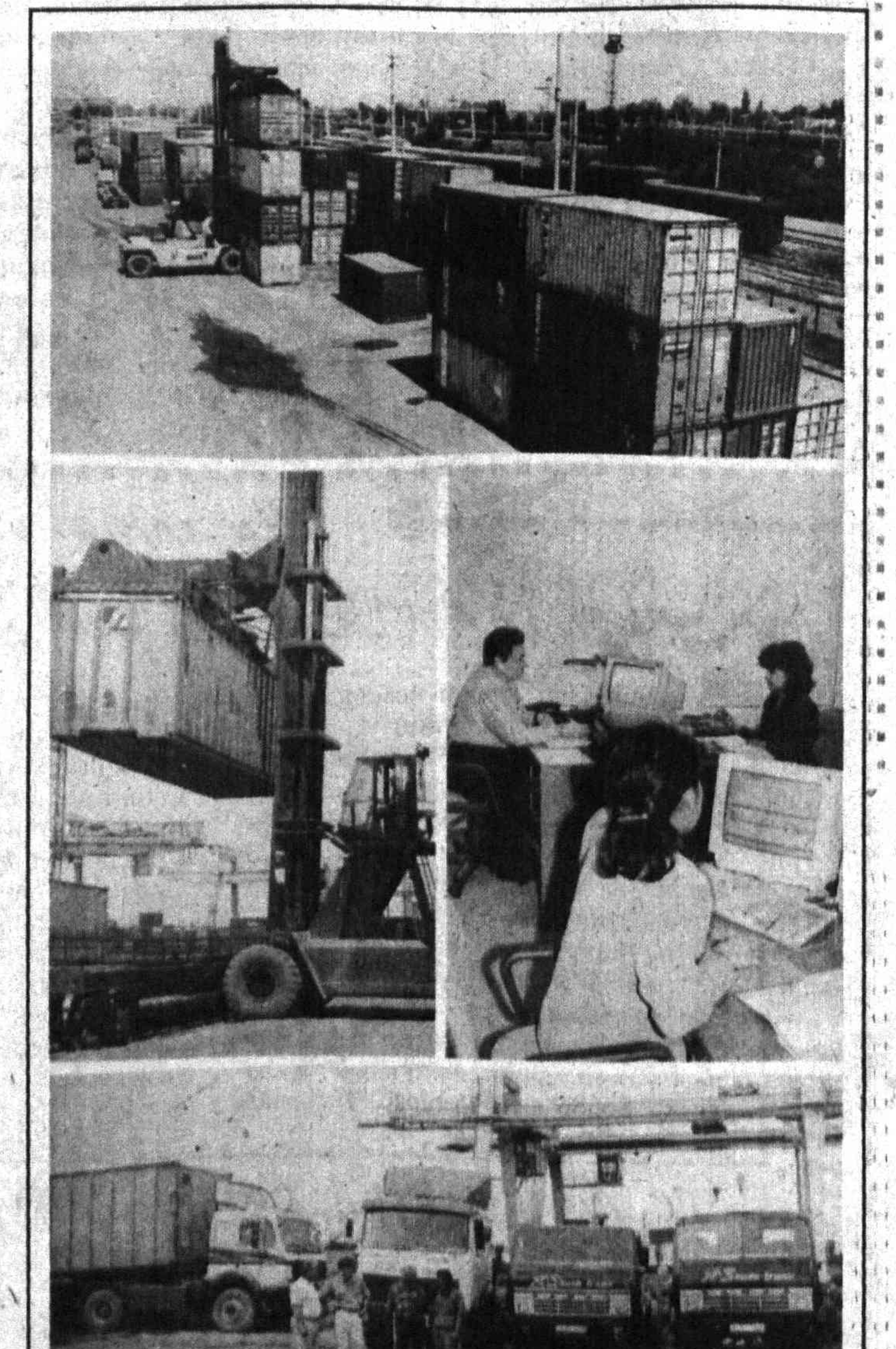

"ШОШ-ТРАНС" ИШОНЧЛИ ҲАМКОР

Бугунги кунда дунёдаги кўпгина давлатлар билан савдо-иқтисодий алоқаларни кенг кўламда олиб бораётган мамлакатимиз темир йўлида самарали ишлар олиб борилмоқда. Хориждан келтирилган юкларни вақтида манзилга етказиш ёки чет мамлакатларга маҳсулот жўнатишда "Шош-Транс" ҳиссадорлик жамияти муҳим ўрин тутаётир.

Суратларда: (юқорида) Тошкент темир йўлида иш қизғин.

Тошкент темир йўли депосида кўп йиллардан бери ёшларга мураббийлик қилаётган ишчи-хизматчилар меҳнат қилишади. Вагон назоратчилари(ўнгдан) А.Охунов, поезд бошлиғи Ш. Мансуров ва И. Одиловлар.

В. БАСКАКОВ ва А. ГЕРАСИМОВ суратлари

Буюк аждодларимиз

МОЗИЙДАГИ ҲАҚИҚАТ

Мутасаввуф донишманд зот Ҳазрати Занги бобо мақбарасига катта эътиқод ва ихлос, зўр ҳаяжон билан етиб бордик. Жума куни бўлгани учун Занги Ота қабри жойлашган улкан, шинам ва гўзал боғ-ҳовли зиёратчилар билан гавжум эди. Имом-хатиб домла бошчилигида 1998 йили таваллудига 800 йил тўладиган Ҳазрати Занги Ота қабри ёнида Қуръон оятларидан тиловат қилди. Улкан қабристон ичидаги Анбар Она мақбарасини ҳам зиёрат этдик. Сўнгра мақбара ҳовлисидаги ҳужралардан бирига кириб бу ерда сақланаётган Занги бобо шажараси билан танишдик. Мазкур шажара зангиоталик Жамолиддин акага ота-боболаридан қолган маънавий мерос. Шажаранинг узунлиги уч метрча, эни 20 сантиметр бўлиб, қалин мато устига ёпиштирилган қоғозга форс тилида битилган. Замонлар ўтиши билан кўп жойлари титилиб кетган. Унинг туркий (ўзбекча) таржимаси ҳам бўлиб, у 2-3 метрча оқ қоғозга араб имлосида ёзилган. Таржиманинг бошланиш қисми йўқолган. Маҳмуд Илёсий билан лупада ҳижжалаб ўқий бошладик. Ўқиш жараёнида маълум бўлдики, бу Занги Отанинг ҳақиқий шажараси экан. Унда Ҳазрати бобокалонимизнинг авлод-аждодлари, яъни насаб силсиласи баён этилган. Тахминан 700-800 йил давомида юртни бошқарган маҳаллий ҳукмдорларнинг 20 га яқин муҳрлари ҳам шажарада сақланган. У Занги Ота ва унинг авлод-аждодлари ҳақидаги ягона ёзма маълумотномадир. Бошқа шажаралардан фарқли томони, унда аёллар номлари ҳам мукаммал келтирилган. Занги Отанинг насаб силсиласига оид оналари, опа-сингиллари ва қизларининг номлари бирма-бир санаб ўтилган.

Кўп жойларда Занги Ота "Қутбул-ақтоб" (қутблар қутби) дея эътироф этилган. Тасаввуф тарихидан бизга маълумки, "Қутблар қутби" деган ном тасаввуфий тариқатлардаги энг йирик, забардаст машойихларгагина берилади. Шажарадаги (Занги Ота), аждодлари Хулафои Рошидийнинг тўртинчиси Ҳазрати Али (р.с.а.) орқали Пайғамбаримиз Муҳаммад Мустафо (с.а.в.)га боғланганлиги аниқ ва равшан кўрсатилган.

Зиёратга келган Тошкентдаги Афғонистон элчихонаси ходими, шоир Носир Таҳурий, хонанда Сабурийлар билан имом-хатиб Алишер бошчилигида Занги Ота марқадидаги тошларга ўйиб битилган (ҳаккокий) ёзувларни ҳам ўқишга уриниб кўрдик.

Минг афсуслар бўлсинки, унинг кўп жойлари таъмирлаш пайтида айрим бепарво ва бесавод кишилар томонидан сувалиб-чапланиб ташланган экан. Ундан "Шаҳидус-солиҳин", "қутбул-обидин", "қутбул-ақтоб", "Ҳазрати Занги бобо", деган ёзувларнигина зўрға ўқий олдик.

ШАЖАРАГА ЧИЗГИЛАР

Занги Отанинг асли туғилган ва яшаган маскани Шош (Тошкент) вилояти бўлиб, Тошкент билан Қовунчи оралиғидаги "Занги ота" номли қишлоқдир. (Унинг Тошкент шаҳрининг Самарқанд дарвоза кўчасидаги "Занги Ота" маҳалласида туғилиб ўсган қабилидаги тахминлар мавжуд. Туркманистон ҳудудида ҳам "Занги Ота" деган жой бор).

Занги Отанинг падари бузруквори Тож Хожа, унинг отаси Абдул Малик ота бўлиб, ул табаррук зот ўзининг пир-муршиди Мансур Ота орқали бевосита Ҳазрати Хожа Аҳмад Яссавийга бориб боғланади. Тож Хожанинг ўзи ҳам Ҳазрати Яссавийнинг хизматларида бўлиб, ул табаррук зотдан бевосита тасаввуфий-маънавий таълимот ва йўл-йўриқ олган. Тож Хожа ҳижрий 615 (милодий 1218) йилда вафот этган.

Занги Отанинг (вафоти 1258) туғилган йилини манбалардан тополмадик. Лекин ул муборак зот ҳақида ёзилган маълумотларга кўра, XII асрнинг охири ва XIII асрнинг бошларида туғилган бўлса керак, деб тахмин қилишга асос бор.

Занги Ота турк-ислом оламидаги улуғ мутафаккир ҳамда мутасаввуф донишмандлардан бири бўлиб, унинг номи фақат Мовароуннаҳрдагина эмас, балки Хуросон атрофида яшовчи халқлар орасида ҳам маълум ва машҳурдир. Занги Ота (Ой Хожа) ёшлигида падари бузруквори Тож Хожа ҳузурида таълим ва тарбия олади. Отаси вафотидан сўнг, Хожа Аҳмад Яссавийнинг маҳбуб, шогирди бўлмиш Ҳаким Ота (Сулаймон Боқирғоний) ҳузурига боради. Бир неча йил ул табаррук зотнинг мулозаматида бўлиб, ул Ҳазратдан Яссавия тариқатининг сир-асрорини, йўл-йўриқларини, одобини (қоидаларини) ўрганади, тасаввуфнинг илми зуҳур ва илми ботин сирларидан воқиф бўлади. Занги Ота бузруквор устоди Ҳаким Ота ҳузурида тарбия олиб, ул мўътабар зот қошида ҳирқапўш (ҳирқа ва жанда)чи бўлади ҳамда тасаввуфий-ирфоний илмларнинг муктадир (етук) донишмандига айланади.

Занги Ота яшаган давр -- Мовароуннаҳр халқлари ҳаётининг энг оғир ва даҳшатли даврига тўғри келади. Зотан XIII асрнинг 20-йилларида мўғул истилочилари Туркистон (Марказий Осиё)нинг энг йирик шаҳар ва қишлоқларини култепага айлантириб, оддий меҳнаткаш халқ оммасини қуллик исканжасига олган эдилар. Ана шундай оғир вазиятда Занги Ота ва унинг ўндан ортиқ шогирдлари халқни ватанпарварлик, қаҳрамонлик, ҳалоллик, адлу инсоф, меҳр-шафқат, мурувват, художўйлик, олийҳимматлилик каби пок ахлоқий ғоялар билан озиқлантириб, уларни маънан ва руҳан тетик тутиб, илоҳиёт ва иршодат йўлларини кўрсатиб турганлар.

Ҳазрати Занги Ота фақир ва дарвешсифат одам бўлиб, Шош аҳолисининг сигирларини боқиб, подачилик билан ҳалол яшаб умр кечирган.

Кунлардан бир куни Занги Ота севикли устози Ҳаким Отанинг вафотидан хабар топиб, дарҳол Тошкентдан Хоразмга жўнайди. Устознинг қабрини зиёрат қилади, таъзия расм-русумларини бажаради. Ҳаким Отанинг завжаи муҳтарамалари, гўзал Анбар Онанинг иддаси тугагач, устози Ҳаким Отанинг тул қолган завжаси Анбар Онага совчи юборади. "Рашаҳот айнул-ҳаёт" ("Ҳаёт булоғидан оққан томчилар") асарида келтирилган маълумотларга кўра, Анбар Она совчига: "Мен хўжамдан кейин бошқанинг никоҳига киришни истамайман", -- деб рад жавобини беради. Шундан кейин Занги Ота ғойибдан маълум бўлган пири бузруквори Ҳаким Отанинг Анбар онага "Ҳали шошмай тур, бироз вақт ўтгач, мендан ҳам баттар бир қора одамга мусоҳиб бўлурсан!" деб айтган кароматли сўзларини совчи орқали эслатади.

Анбар Она бу ҳол тақдири азалнинг иши бироз олдин Ҳаким Отанинг каромати юзасидан аён бўлганлиги ва Занги Ота юборган совчи ўшал кароматни назарда тутганлигини эслаб, тақдир ишига тан бериб, Занги Ота никоҳига ўтишга рози бўлади. Занги Ота билан Анбар Она Тошкентга келадилар. Улардан бир неча фарзанд туғилади. Кейинроқ Занги Ота қайнонаси (Ҳаким Отанинг волидаи муҳтарамалари)ни ҳам Тошкентга олиб келган. Занги Ота қабристонидаги, Анбар Она қабри ёнидаги аёл қабри волидаи муҳтарама қабри бўлса керак, деган тахминлар ҳам бор.

Исмоил Ота, Исҳоқ Ота, Алмаин бобо, Шайх Али, Мавдуд Шайх, Ходим Шайх, Камол Шайх, Жамол Шоший, Ҳасан ибн Жамол, Паҳлавон Шайх, Шайх Жамол, Бухорий, Шайх Сулаймон Ғазнавий, Шайх Худойдод, Шайх Матин, Шайх Қосим Карминий, Ҳазиний ва бошқалар Занги Ота силсиласига кирадилар.

Туркий халқларнинг ардоқли, улкан инсонпарвар ижодкори, Шарқнинг мумтоз ва фусункор шоири Махтумқули Фироғийнинг бир ажойиб шеърида Яссавия тариқатининг йирик вакили Занги Ота Ҳимматий Хожагон (Нақшбандия) тариқатининг энг йирик намояндалари Саййид Амир Кулол ва Хожа Баҳовуддин Нақшбандлар билан биргаликда эҳтиром ила тилга олинади ва юксак эъзозланади.

Шамс исмли шоирнинг Истамбулда нашр этилган "Девони ҳикмат" тўпламига киритилган бир шеърида "Занги Ота Ҳимматий"га бўлган ихлосини изҳор этиб ёзган муножотида мана бундай сатрлар бор:

"Ул Саййид одам ҳақи, ё Занги бобо Ҳимматий,
Ул муфаххур одам ҳақи, ё Занги бобо Ҳимматий".

Занги Отанинг шогирди Султон Аҳмад Ҳазинийнинг "Жавоҳирул-Аброр мин анвожул биҳор" асарининг форсий қисмида Хожа Аҳмад Яссавий ва унинг бутун Ислом оламидаги юксак обрў-эътибори Яссавия силсиласидаги йирик машойихлар Ҳаким Ота ва Занги Оталар ҳақида мана бундай ажойиб, қимматбаҳо сўзлар битилган:

Мовароуннаҳр, Хуросон ва Ироқда унинг, яъни Хожа Аҳмад Яссавийнинг қутблиги бир оғиздан эътироф этилди. Унинг донишманд шогирди Ҳаким Отадан Занги Отанинг қалби салим бўлди, илоҳий таълим олди. Занги Ота ўша тадбиркор Ҳаким Отадан таълим олиб, бақо шаҳрига абадият мулкига эришди. Хожа Аҳрор Валий ҳамиша айтар эканларки, "Занги Отанинг маркади туробидан ҳар субҳу шом "Оллоҳ-Оллоҳ" деган нолалар яққол эшитилиб туради".

Ориф УСМОН,
филология фанлари доктори

МАШЪУМ ИСТИЛО

ЎРТА ОСИЁ МУЛКЛАРИНИ ЭГАЛЛАБ ОЛИШ ПАЙТИДАГИ ҚОНХЎРЛИКЛАРИ УЧУН ОЛТИН ҚУРОЛ БИЛАН ТАҚДИРЛАНГАН ЧОР ЗОБИТЛАРИ

5-Туркистон сафарбар, кейинчалик 18-ўқчи батальонидан штаб капитани Каразин (Туркистондаги турмуш мавзуида ижод қилган рассом ва ёзувчи) бухороликларга қарши иши учун 1868 йилда;

Туркистон сафарбар батальонининг собиқ командири, армия пиёда аскарлари ҳисобида турган полковник Назаров Қоратепа яқинида бухороликларга қарши олиб борган жанг учун 1868 йилда;

Дала артиллерияси ҳисобида турган генерал-майор (генерал-лейтенант унвонида ўлган) Абрамов Қулоққалъа тепаликларида бухороликларга қарши олиб борилган жанг учун 1868 йилда;

Оренбург казаклар қўшини казаклар йиғма юзлиги командири ясовул Есипов бухороликларга қарши жанг учун, ҳар хил ишлари ва бошқа 1868 йилда;

1-Туркистон ўқчи батальонидан капитан Сверчков бухороликларга қарши иши учун 1868 йилда;

Урол казаклар қўшинидан подполковник Серов Самарқанд қамали учун 1868 йилда;

Отлиқ дивизионидан подполковник Михайловский Китоб қальаси олинишида бухороликларга қарши иши учун 1869 йилда;

3-Туркистон сафарбар, кейинчалик 17-ўқчи батальонидан капитан Шорохов бухороликларга қарши иши учун 1869 йилда;

Ҳарбий муҳандис-подполковник, кейинчалик Одесса округи қўшинлари қўмондони генерал-лейтенант Богаевский Қарши яқинидаги иши учун 1869 йилда;

12-Туркистон сафарбар, кейинчалик 6-Ғарбий Сибирь батальонидан майор Балицкий Ғулжага юриши учун 1871 йилда;

Император жаноби олийлари, буюк князь Николай Константинович Хивага юришидаги ишлар учун 1887 йилда;

Туркистон округи штабининг бошлиғи, олий ҳазрат генерал-майор Троцкийга Хивага юриши учун 1873 йилда олмос билан зеб берилган қилич тақдим этилган.

Туркистон округи қўшинлари қўмондони унвонида турган флигель адьютант полковник, кейинчалик генерал-лейтенант Фан-дер-Флит Хивага юриш пайтидаги ишлари учун;

2-Туркистон сафарбар, ҳозирги 9-ўқчи батальон командири подполковник, кейинчалик генерал от-инфатерия Меллерь-Закомельский Хивага юриш пайтидаги ишлари учун;

Бош штабдан полковник, ҳозир отлиқ армия генерали Одесса округи генерали Кульбарс Хивага юриши пайтидаги ишлари учун 1873 йилда;

Армия пиёда аскарлари ҳисобида ва Туркистон округи қўшинлари қўмондони ихтиёрида турган полковник Колокольцев Хивага юриши пайтидаги ишлари учун 1873 йилда;

Бош штабдан полковник, кейинчалик генерал-от-инфатерия Гордеков Хивага юриши пайтидаги ишлари учун 1873 йилда;

Оренбург артиллерияси командири, кейинчалик генерал-летейнант Константинович Хивага юриши пайтидаги ишлари учун 1873 йилда;

Отлиқ артиллерия ҳисобида турган полковник Леонтьев Хивага юриши пайтидаги ишлари учун 1873 йилда;

Туркистон округи қўшинлари қўмондони ҳузурида махсус топшириқлар учун ҳисобда турувчи полковник Фон-Мейер Хивага юриши пайтидаги ишлари учун 1873 йилда;

Туркистон округи қўшинлари қўмондони ихтиёрида турган полковник Блок Хивага юриши пайтидаги ишлари учун 1873 йилда.

М. ҲАСАНИЙ

ДУШАНБА, 22

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.30 «Ҳафтанома».
*
8.30 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Юртим сени куйлайман», «Гуллар юртининг дурдоналари».
8.55 «Ўзлик». Бадиий-публицистик кўрсатув.
9.20 «Эртаклар — яхшиликка етаклар».
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 Кино янгиликлари.
10.20 Телевикторина.
10.30 «Ўзбек киноси ижодкорлари».
11.00 «Қасос ва қонун». Бадиий фильм. 1—2-серялар.
13.30 Ўзбекистон телерадиокомпанияси дуторчилар ансамблининг концерти.
14.05—14.35 Телевизион миниатюралар театри. «Кулги дастаси».
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 «Олтин тақа». Мультфильм.
18.20 «Дунё кўрган болалар».
18.40 «Олам ва одам».
19.00 «Жаҳон бозорига йўл». Малайзия.
19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.00 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 Биржа ва банк хабарлари.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.00 «Диёр».
22.05 «Дил тароналари». Мусиқий дастур.
22.35 Ҳусайн Жовид. «Амир Темур». Олим Хўжаев номидаги Сирдарё вилоят театрининг спектакли.
00.35 «Ахборот».
01.00—01.05 Ватан тимсоллари.

II

18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 Кундалик.
18.15, 19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
18.20 «Ёрилтош». Мульт-тўплам.
18.35 «Табиат дунёси».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Эгиз қўшиқлар».
20.15 «Мусиқий йўлка».
20.30 «Ахборот».
21.00 «Туризм ҳақида».
21.20 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
22.05 «Соғинч».
22.25 Кундалик.
22.35 Оҳанглар ва Эълонлар.
22.45 Видео-«О».
00.15—00.20 «Тунингиз хайрли бўлсин!».

III

17.50 Янгиликлар.
17.55 «Каскадерлар. Моҳирлар ва эпчиллар оламида». Сериал.
*
Россия жамоат телевиденеси. 18.20—21.35
*
21.35 «Кругозор». Тележурнал.
*
Россия давлат телевиденеси. 22.00—22.30
*
22.30 Эълонлар.
22.35 ЎзТВ хазинасидан. «Дилафруз Жабборова рақсга тушади». Фильм-концерт.
23.05 «Ошиқ эркак». Бадиий фильм. 1-серия (Италия).
23.55—00.15 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10—18.45 Туркия телевиденеси.
*
18.45 «Мулькарусель».
19.00, 20.40 — Эълонлар.
19.05 «Дидар».
19.35 «Ракурс».
20.05 «Жаҳон».
20.25 «Авторейд».
20.45 «Товон тўлов». Бадиий фильм.
22.10 «Ҳамкорлик».
22.30 «Спорт-тайм».
23.00—23.10 «Хайрли тун!».

СЕШАНБА, 23

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».
*
8.25 Республика газеталарининг шарҳи.
8.40 «Дил тароналари». Мусиқий дастур.
9.10 Биржа ва банк хабарлари.
9.25 «Соғлом авлод учун».
9.40 «Олам ва одам».
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 «Талаб ва таклиф».
10.30 Инглиз тили.
11.00 «Ялков». Мультфильм.
11.10 «Бокира туйғулар».
11.30 Ҳусайн Жовид. «Амир Темур». Олим Хўжаев номидаги Сирдарё вилоят театрининг спектакли.
13.30 «Соз сеҳри». М. Тоиров.
14.05—14.35 Каратэ бўйича Ўзбекистон кубоги.
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 «Тимсоҳ ва шер исканжасида». Мультфильм.
18.20 «Қўшиғим, жон қўшиғим».
18.45 Олтин мерос. «Ҳунарманд». Тележурнал.
19.05 «Мутахассис». Кадрлар тайёрлаш миллий дастури.
19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.00, 23.20 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Қонун — менинг тақдиримда».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.00 Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг X сессияси олдидан. «Парламент соати».
21.20 «Ҳикматли куйлар оғушида». Мусиқий кўрсатув.
22.05 Телетанлов. «Ўзлигинг намоён қил». Экранда — Хоразм вилояти.
22.50 «Пардали гап».
23.25 «Саҳна ҳаёти». Актёрлик маҳорати танлови якунларига доир.
23.55 «Ахборот».
00.20—00.25 Ватан тимсоллари.

II

18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Даракчи».
18.15, 19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
18.20 «Ёрилтош». Мульт-тўплам.
18.35 «Палитра».
18.50 «Услуб».
19.05 «Ҳуқуқ ва мажбурият».
19.15 «Мусиқий йўлка».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Кино, кино, кино».
20.30 «Ахборот».
21.00 «Спорт қитъаси».
21.30 «Кўнгил кўнгилга пайванд».
22.00 «Даракчи».
22.10 Оҳанглар ва Эълонлар.
22.20 «Кинонигоҳ».
24.00—00.05 «Тунингиз хайрли бўлсин!».

III

17.50 Янгиликлар.
17.55 «Каскадерлар. Моҳирлар ва эпчиллар оламида». Сериал.
*
Россия жамоат телевиденеси. 7.30—9.00
***
18.20—21.35
*
21.35 Эълонлар.
21.40 «Хусусийлаштириш: қадамбақадам».
*
Россия давлат телевиденеси. 22.00—22.50
*
22.50 Эълонлар.
22.55 «Ошиқ эркак». Бадиий фильм. 2-серия.
23.40—24.00 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10—18.45 Туркия телевиденеси.
*
18.45 Кўрсатувлар тартиби.
18.50 «Мулькарусель».
19.05, 21.00 — Эълонлар.
19.10 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
19.55 «Сен ҳақингда ва сен учун».
20.10 «Солиқ ҳақида сабоқлар».
20.25 «Дорихона эшитади».
21.05 «Рассом хотинининг портрети». Бадиий фильм.
22.30 «Телефакт».
22.40 «Дурдаршан».
23.10 «Европа манзаралари».
23.30 Мусиқий дақиқалар.
23.35—23.45 «Хайрли тун!».

ЧОРШАНБА, 24

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».
*
8.25 «Ҳикматли куйлар оғушида». Мусиқий кўрсатув.
9.05 Олтин мерос. «Ҳунарманд». Тележурнал.
9.25 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Қизиқчи».
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 «Йигит омон бўлса».
10.30 Янги алифбони ўрганамиз.
11.00 «Рақс, рақс, рақс».
11.15 Телетанлов. «Ўзлигинг намоён қил». Экранда — Хоразм вилояти.
12.00 «Нуроний». Тележурнал.
12.20 Болалар учун. «Чамандаги гулларимиз».
12.35 «Аэлита, эркакларга суйкалма». Бадиий фильм.
14.05—14.35 Каратэ бўйича Ўзбекистон кубоги.
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 «Шарқ табобати сирлари».
18.25 «Ислоҳот ва масъулият».
18.45 Фольклор-этнографик ансамблларнинг «Зилол-97» телефестивали.
19.05 «Солиқ ва назорат».
19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.00, 23.40 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Йиллар ва йўллар».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.00 «Иқтисодиёт чорраҳаларида».
21.20 «Ўзбекистон бастакорлари». Анор Назаров.
22.05 «Қонун ва биз».
22.40 «Дунё адабиёти». Борхес.
23.00 «Мухлис ёхуд қўшиқ изидан...»
23.45 «Ахборот».
00.10—00.15 Ватан тимсоллари.

II

18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 Кундалик.
18.15, 19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
18.20 «Ёрилтош». Мульт-тўплам.
18.35 «Табиат дунёси».
19.00 «Мусиқий йўлка».
19.10 «Бизнинг авлод».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Мусиқий шарҳ».
20.10 «Сўз ҳақида сўз».
20.30 «Ахборот».
21.00 «Хонадон».
21.20 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
22.00 Кундалик.
22.10 Оҳанглар ва Эълонлар.
22.30 «Кинонигоҳ».
00.15—00.20 «Тунингиз хайрли бўлсин!».

III

17.50 Янгиликлар.
17.55 «Каскадерлар. Моҳирлар ва эпчиллар оламида». Сериал.
*
Россия жамоат телевиденеси. 7.30—9.00
***
18.20—21.35
*
21.35 «Шоҳсупа сари йўл». Спорт дастури.
*
Россия давлат телевиденеси. 22.00—22.30
*
22.30 Эълонлар.
22.35 «Оддий мўъжизалар». Телефильм.
23.20—23.40 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10—18.45 Туркия телевиденеси.
*
18.45 «Мулькарусель».
19.00, 20.50 — Эълонлар.
19.05 «Парвоз».
19.30 «Якташлар».
20.00 «Спорт-лото».
20.20 «Дунё ва болалар».
20.40 «Автосалтанат».
20.55 «Алп йигитнинг уйланиши». Бадиий фильм.
22.00 «Яхши кайфият».
22.20 «Нафосат гулшани».
22.55 «Мезон».
23.15 «Ҳаёт карвони».
23.35 «Бу ажиб дунё».
23.50—24.00 «Хайрли тун!».

ПАЙШАНБА, 25

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».
*
8.25 Республика газеталарининг шарҳи.
8.40 «Ўзбекистон бастакорлари». Анор Назаров.
9.20 «Иқтисодиёт чорраҳаларида».
9.40 «Авлод». Публицистик кўрсатув.
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 «Идрок».

Ўқув кўрсатувлари:
10.30 География.
11.00 Алифбо сабоқлари.
11.30 «Фил йўқолди». Бадиий фильм.
12.40 «Биз танлаган йўл». Видеоканал.
13.40 «Талаба ва спорт».
14.05—14.40 «Қонун ва биз».
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 Болалар учун. «Бешбармоқ».
18.35 «Ҳидоят сари».
18.55 «Ажаб саодат эрур...» Бадиий-публицистик кўрсатув.
19.25, 20.25, 20.55, 22.00, 23.05 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Юзма-юз».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.00 Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг X сессиясида.
22.05 «Қўшиғимиз сизга армуғон». Мусиқий кўрсатув.
22.45 «Дурдона». А. Фаробий.
23.10 «Ахборот».
23.35 «Фирибгарнинг фириблари ёки бир жойда зир югуриш». Бадиий фильм.
01.05—01.10 Ватан тимсоллари.

II

9.00 «Болалар дунёси».
9.15 «Сувости дунёси». Сериал.
9.40 «Турфа олам».
10.10 «Нафосат».
10.20 «Жараён».
10.55 «Даллас». Телесериал.
11.25 «Зар қадри». Мусиқий дастур.
12.00 Видео-«О».
***
18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Даракчи».
18.15 «Аралаш-қуралаш». Болалар учун дастур.
18.30 «2000-йилдан сўнг». Телесериал.
18.50 «Бир жуфт қўшиқ».
19.00 «Билиб қўйган яхши».
19.10 «Мутойиба».
19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Иймон».
20.20 «Янги йил арафасида». Мусиқий танаффус.
20.30 «Ахборот».
21.00 «Гап йўқ...»
21.55 «Даракчи».
22.05 Оҳанглар ва Эълонлар.
22.15 Кино жавонидан. «Сангам». 1—2-сериялар (Ҳиндистон).
01.00—01.05 «Тунингиз хайрли бўлсин!».

III

17.50 Янгиликлар.
17.55 «Каскадерлар. Моҳирлар ва эпчиллар оламида». Сериал.
*
Россия жамоат телевиденеси. 7.30—9.00
***
18.20—21.35
*
21.35 «Учиш майдони». Телефильм.
*
Россия давлат телевиденеси. 22.00—22.30
*
22.30 Эълонлар.
22.35 «Камёб». Бадиий фильм (Болгария).
23.50—00.10 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10—18.45 Туркия телевиденеси.
*
18.45 «Мулькарусель».
19.00, 21.25 — Эълонлар.
19.05 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
19.50 «Айчурек».
20.20 «02» тўлқинида.
20.35 Мульконцерт.
21.00 «Она».
21.30 «Ишингиз бароридан келсин».
21.55 «Каталог».
22.10 «Америка президентлари».
22.40 «Тасвир-97».
22.50 «Интерспорт».
23.10 «Минг бир маслаҳат».
23.35 «Дурдаршан».
00.05—00.15 «Хайрли тун!».

ЖУМА, 26

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».
*
8.25 «Қўшиғимиз сизга армуғон». Мусиқий кўрсатув.
9.05 «Юзма-юз».
9.25 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Ўлкамизда қиш».
9.35 «Сени Ватан кутади».
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 «Инсон ва замин». Тележурнал.
10.30 Немис тили.
11.00 «Осетия афсонаси». Бадиий фильм.
12.20 «Юртим мадҳи». Мусиқий дастур.
12.50 «Сайқал». Видеоканал.
13.50 «Алиса кўзгу орти ўлкасида». Мультфильм.
14.05—14.30 «Телевидение ва томошабин».
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 «Асалари бўлган экан». Мультфильм.
18.20 «Қалб гавҳари». Адабий-маърифий кўрсатув.
18.40 «Хуршиди жаҳон келди». Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Гулсара Екубова.
19.05 «Етти иқлим садоси». Халқаро шарҳ.
19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.40, 23.15 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Табаррук қадамжолар».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.00 Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг X сессиясида.
22.00 Санъат усталарининг концерти.
22.45 «Маърифатнома».
23.20 «Ахборот».
«Мунаввар дунё». Маърифий дам олиш дастури.
23.45 «Олам».
00.05 «Валийлар сардори». Бадиий фильм.
01.35—01.40 Ватан тимсоллари.

II

9.00 «Аралаш-қуралаш». Болалар учун дастур.
9.15 «2000-йилдан сўнг». Телесериал.
9.35 «Бир жуфт қўшиқ».
9.45 «Билиб қўйган яхши».
9.55 «Мутойиба».
10.10 «Иймон».
10.35 «Янги йил арафасида». Мусиқий танаффус.
10.40 «Гап йўқ...».
11.35 «Кино жавонидан».
***
18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Даракчи».
18.15, 19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
18.20 «Бор экан-да, йўқ экан...»
18.35 «Тарозу».
18.55 «Яхши дам олинг».
19.05 «Хусусийлаштириш: қадамбақадам».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Сизлардан ишорат».
20.30 «Ахборот».
21.00 «Ривоят».
21.10 «Хуш келибсиз!».
21.30 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
22.15 «Бокс, бокс, бокс».
22.45 «Даракчи».
22.55 Оҳанглар ва Эълонлар.
23.10 «Кинонигоҳ».
00.45—00.50 «Тунингиз хайрли бўлсин!».

III

18.15 Янгиликлар.
*
Россия жамоат телевиденеси. 7.30—9.00
***
18.20—21.35
*
21.35 «Мусиқа ҳамма учун». Мусиқий дастур.
*
Россия давлат телевиденеси. 22.00—22.50
*
22.50 Эълонлар.
22.55 «Сизга ўхшамасмикан?». Бадиий фильм. 1-серия.
23.40—24.00 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10—18.45 Туркия телевиденеси.
*
18.45 «Мулькарусель».
19.00, 22.20 — Эълонлар.
19.05 «Умид чечаклари».
19.25 «Бу бўстон аро».
19.55 «Рангинкамон».
20.25 «Жума куни ишдан сўнг».
20.55 «Қора ўқ». Бадиий фильм.
22.25 «Йиллар ортидаги йўллар».
22.55 «Маънавият ва Ислом».
23.15 «Бегойим».
23.45 «Араб эстрадаси».
00.10—00.20 «Хайрли тун!».

ШАНБА, 27

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».
*
8.25 Республика газеталарининг шарҳи.
8.40 «Мусиқа бўстони». Телеальманах.
9.00 «Маърифатнома».
«Ёшлик» студияси намойиш этади:
9.30 «Орзулар қанотида».
9.50 «Қишлоқ ҳақида ўйлар».
10.10 «Ўйла! Изла! Топ!». Телебеллашув.
10.55 «Куйла, ёшлигим». Мусиқий дастур.
11.15 «Петянинг орзуси». Мультфильм.
11.35 «Тақдир ҳазили ёки қушдек енгил бўлинг». Бадиий фильм. 1-серия.
12.40 «Меҳр макони».
13.00 «Туркий уруғлар». Манғит.
13.15—14.15 «Маънавият» видеоканали.
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Болалар учун. «Гулғунчалар».
18.20 «Мультолам».
18.35 «Мувозанат». Ахборот-таҳлилий кўрсатув.
19.00 «Хайрат». Бадиий-публицистик кўрсатув.
19.25, 20.25, 20.55, 22.00 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Оқшом эртаклари.
20.05 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
20.15 «Жаҳон спорти».
20.30 «Ахборот».
21.00 «Ўзбекистоннинг янги тарихи».
21.30 «Санъаткор саодати». Гулбаҳор Эркулова.
«Тунги ёғду». Дам олиш дастури.
22.05 «Мусиқий саёҳат».
22.25 «Ҳазил».
22.35 «Самодаги пойгалар». Бадиий фильм. 1-серия.
00.10 «Имкон чўққилари».
00.30 «Мунажжим башорати».
00.35 «Тунги пойтахт таронаси».

II

9.00 «Бор экан-да, йўқ экан».
9.15 «Тарозу».
9.35 «Яхши дам олинг».
9.45 «Хусусийлаштириш: қадамбақадам».
10.05 «Сизлардан ишорат».
10.35 «Ривоят».
10.45 «Хуш келибсиз».
11.05 «Бокс. Бокс. Бокс».
11.35 «Кинонигоҳ».
***
18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Даракчи».
18.15, 19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
18.20 «Боланинг тили».
18.35 «Сувости дунёси». Сериал.
19.05 «Дилбарим».
19.15 «Табиат шифохонаси».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Бизнес-академия».
20.10 «Агарда сиз...».
20.30 «Ахборот».
21.00 «ТВ ва театр».
21.20 «Даллас». Телесериал.
22.10 «Кинотақдим».
22.30 «Даракчи».
22.40 Оҳанглар ва Эълонлар.
23.00 Видео-«О».
00.30 «Интер-футбол».
00.50—00.55 «Тунингиз хайрли бўлсин!».

III

18.10 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
*
Россия жамоат телевиденеси. 18.15—21.30
*
21.30 Эълонлар.
21.35 «Сизга ўхшамасмикан?». Бадиий фильм. 2-серия.
22.25—22.45 «Орол наволари». Фильм-концерт.

IV

9.00 «Аэробика».
9.20 Эълонлар.
9.25 «Шанба эртаги».
10.45 «Кросс-Роудс» кафесига хуш келибсиз» («Америкага бир назар» кўрсатувига илова). Инглиз тили — ҳамма учун.
11.15 «Биргаликда куйлайлик».
12.00 «Учувчи шифокорлар». Телесериал.
12.45—13.05 «Корейс тилини ўрганамиз».
***
17.10—18.45 Туркия телевиденеси.
*
18.45 «Мулькарусель».
19.00, 21.50 — Эълонлар.
19.05 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
19.50 «Шанба оқшомида».
20.00 «Далил ва шарҳ».
20.15 «Болалар сўзлаганда».
20.20 «Намастэ».
20.50 «Ассалом, Франция!».
21.20 «Рақслар қанотида».
21.55 «Самодаги олмослар». Телесериал.
22.45 «Бу ажиб дунё».
23.00 «Хит-коллекция».
23.20—23.30 «Хайрли тун!».

ЯКШАНБА, 28

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».
*
8.25 «Камалак». Болалар учун кинодастур.
10.00 «Ватанимга хизмат қиламан».
11.00 «Тақдир ҳазили ёки қушдек енгил бўлинг». Бадиий фильм. 2-серия.
12.25 «Ташриф». Дам олиш дастури.
13.05 «Зиёрат».
13.15 «Олам». Кинокўрсатув.
13.35 «Санъат олами».
13.55—14.55 «Болалигим — пошшолигим».
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Болалар учун. «Янги йил эшик қоқмоқда».
18.30 «Ғазалхон ёшлигим».
18.50 «Ўзспортлото».
19.00 «Ўзлик». Бадиий-публицистик кўрсатув.
19.25, 19.55, 20.25, 21.00, 22.05 — Эълонлар.
19.30 «Панорама» (рус тилида).
20.00 «Қўшиқ — маънавият кўзгуси».
20.30 «Ҳафтанома».
21.05 «Якшанба оқшомида». Мусиқий дам олиш дастури.
21.45 «Спорт, спорт, спорт».
«Аср мўъжизаси» кинодастури.
22.10 Кино янгиликлари.
22.25 «Ўзбек киноси ижодкорлари».
22.55 «Самодаги пойгалар». Бадиий фильм. 2-серия.
01.00 — 01.05 Ватан тимсоллари.

II

9.00 «Боланинг тили».
9.15 «Сувости дунёси». Сериал.
9.45 «Дилбарим».
9.55 «Табиат шифохонаси».
10.05 «Бизнес-академия».
10.20 «Агарда сиз...».
10.35 «ТВ ва театр».
10.55 «Даллас». Телесериал.
11.45 «Кинотакдим».
12.05 «Видео-«О».
13.40—14.00 «Интер-футбол».
* * *
18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Даракчи».
18.15 Мультипанорама.
18.35 «Сувости дунёси». Сериал.
19.00 «Синфдош».
19.25, 19.55, 20.25, 21.00 — Эълонлар.
19.30 «Панорама» (рус тилида).
20.00 «Бари ҳазил».
20.10 «Жараён».
20.30 «Ҳафтанома».
21.05 «Изҳор».
21.30 «Даллас». Телесериал.
22.20 «Келгуси ҳафтада».
22.30 «Даракчи».
22.40 «Тақвим, Эълонлар, Оҳанглар».
22.55 Видео-«О».
00.30 «Миллионлар ўйини».
00.50—00.55 «Тунингиз хайрли бўлсин!».

III

17.55 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
*
Россия жамоат телевиденеси. 18.00—23.50
*
23.50 Эълонлар.
23.55—00.20 «Панорама» (рус тилида).

IV

9.00 «Хайрли тонг!».
9.30 «Парле ву франсэ?».
9.55 «Эртакларнинг сеҳрли олами».
11.35 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
11.45 Эълонлар.
11.50 Киносалон. «Гамлет». Бадиий фильм.
14.10 «Клип-антракт».
14.20 «Жонли сайёра».
14.40 «Кобра». Бадиий фильм.
16.10 «Мультэкран».
16.35 «Бугунги кун мавзуси».
16.50—17.10 «Сенинг вақтинг».
*
17.10—18.45 Туркия телевиденеси.
*
18.45 «Мулькарусель».
19.00, 21.30 — Эълонлар.
19.05 «Менинг кучам».
19.20 «Телеташриф».
19.40 «Мусиқий олимп».
20.00 «Биз ва бизнинг фарзандларимиз».
20.30 «Иштирок этувчилар».
21.00 «Жаҳон кинематографияси янгиликлари».
21.35 Киносалон. «Тилла кўз». Пирс Броснан Жеймс Бонд ролида.
23.30—23.40 «Хайрли тун!».

"Энг улуғ, энг азиз" танловига

БУЛБУЛЛАР САЙРАСА...

Очерк

Катта истеъдод, аввало, халқ эътиборини, кейин меҳр-муҳаббатини ва ниҳоят халқ эътиқодини қозонади

Ўткир ҲОШИМОВ

Норали хиргойи қилишни хуш кўради, Кулочини кенг ёйганча рақсга тушиб қолса борми...Унинг завқ билан шеър ўқиганини ҳам бир эшитиб кўрсангиз эди. Ёш шоирларнинг китоблари қўлига тушиб қолса эринмасдан қайта-қайта ўқиб чиқаверади-ўқиб чиқаверади. Баъзи шеърларга ўзича куй басталаган ҳам бўлади. Айримларини тўйларда айтиб, одамларнинг дилини хушнуд этишни кўнглига тугиб қўяди.

Бир куни денг, шеър ўқиб ўзининг ҳам юрагидан бир талай мисралар қайнаб чиқа бошлаганини англаб қолди. "Ё пирим-эй, мен ҳам шоир бўлиб кетмасам ҳали, туф-туф-а, кўз тегмасин ишқилиб..."

Ҳазил-ҳузул билан бир неча ой ичида қалингина дафтарни қоралаб қўйди. Сатрлар ўзингнинг кўнглингдан тўкилгандан сўнг уни куйлаш ҳам ҳузурбахш экан шекилли, Норали ўзи ёзган шеърларга бир пиёла чой ичгунча бўлмай бинойидек мусиқа басталаб, дўмбирасини қўлга олиб, хиргойи қила бошлади:

Шафтоли жесанг, минда кел,
Хўржинингди ола кел.
Хўржининг ичига,
Қолламалар сола кел.

1988 йилда Кореяда талаба ёшларнинг жаҳон фестивалида қатнашганида сочлари ёнбошга таралмайдиган, кўзлари сизга қувноқ боқувчи бу йигитчанинг чиқишларидан сўнг қарсаклар саҳна томини ёргудек янграганини айтмайсизми? Норали бу нуфузли анжуманда фахрли ўринни эгаллайман, дея умуман хаёлига келтирмаган эди. "Парвоз" дастаси аъзолари билан бирга Руминия, Болгария, Югославия каби давлатларга борганда устози Насиба Мадраҳимова олқишларга кўмилиб кетганлигини кўрганида, одамлар санъатни қанчалик қадрлашларини англаб, кўзларидан ёш чиқиб кетдиёв.

Унинг ўзи тўртинчи синфдалигидаёқ саҳнага дадил чиқиб келган эди. Беш ёшли ўғилчаси Қўзибой ҳам бинойидек, қўлларини қарсиллатиб-қарсиллатиб, бирам рақсга тушадики...Кўрганда одамнинг оғзи очилиб қолади.

Баъзан Ғарб мусиқаси ва рақс санъатига кўр-кўрона тақлидлар учраб қолганида ҳайронликдан ёқа ушлайсан, одам. Нега ўзимизнинг дилтортар Шарқ наволаримизни бир чеккага йиғиштириб қўйиб, ўзгаларнинг дидимиз ва таъбимизга умуман сингишмайдиган куйларини ҳамда қўшиқларини ижро этишга чиранамиз? Ахир бизнинг қадим аждодларимиз қонқонига сингиб кетган санъатимиз борку?

-- "Бир нечта хорижий мамлакатларнинг куйларини тинглашимга тўғри келди. Лекин, ўзимизники барибир ўзимизникида", дейди Норали.

Тошкентдаги меҳмонхоналардан бирида бир неча кеча мижжа қоқмади ҳисоб. Устозлари Фарида Ҳасанова билан Бахтиёр Саъдуллаев унга қанот бўлишди. Норали қўлига дўмбирасини олиб, махсус тикилган кийимларни кийиб, завқ-шавқ билан машқ қилишга киришиб кетди. У ўйинга тушганда хона поллари оёқлари зарбидан гурсиллаб-гурсиллаб кетар эди. У эса кенг хона саҳнида чириллаб айланар, бир лаҳзадаёқ чўнқайиб ўтирганча қўлларини ҳавода доира ясаб чиройли ўйнар, яна бир лаҳза ўтар-ўтмас чопқиллаганча қўшиқни ҳам бошлаб юборар эди.

У саҳнада нозик йўрғалар экан, Бойсуннинг қалпоғи, дид билан тикилган кўйлаги жуда-жуда ярашиб тушганлигига қойил қоласан киши. Шундай чаққон ҳаракатлар қилар эдики, белидаги шоҳи рўмолча учлари енгилгина пирпираб турарди.

Менинг она юртимни
Ўзбекистон дейдилар.
Уни бутун жаҳонда
Нурли бўстон дейдилар.
Кўз тегмасин ҳуснига,
Тумор бўлай кўксига.

У сеҳрли ўйинлари билангина эмас, жозибали ва ёқимли овози билан ҳам саҳнадагиларни қойил қолдираётган эди.

Айни лаҳзада кўнглимдан шундай фикрлар ўтди: "Энди ўттиздан ошган бу йигит шунчалик завқ-шавқни, қайноқ илҳомни қаердан олаяпти ўзи? Эҳтимол ўзи туғилиб ўсган Жарқўрғондаги сўлим гўшалар, танти одамлар, бетакрор табиат манзаралари уни мафтун этгандир? Ким билади дейсиз, бир вақтлар тун бўйи достонлар айтиб, минглаб томошабинларни йиғлатган бахши боболарининг қони унга тинчлик бермагандир... Нима бўлганда ҳам халқ оғзаки ижоди намуналарини ижро этишга бўлган ҳавас болаликдан унга ором бермаган.

Норалидаги тошқин ғайрат, жўшиб-жўшиб куйлаш қобилиятини кўрган бир бобо :"Ҳа, Норали ўлима, чиниминан хурсанд бўлганимдан кўзимдан тирқираб ёш чиқиб кетдия, дўмбира чертган қўлгинанг сира дард кўрмасин, булбулдай сайраган тилларингдан айланай" деб қийқириб юбордиёв.

Норали ўзи туғилиб ўсган хўжаликда санъатга меҳри зўр ёшлардан ўн-ўн беш нафарини жамлаб, уларниям бу сеҳрли оламга олиб кирди.

Норали қўшиқ айтиб бутун Ўзбекистонга довруғ таратишни хаёлига ҳам келтирмаган эди. Чунки бу соҳада ҳам илгари ғирромликлар бўлганликларини эсларди. Лекин ҳақиқат бор экан -- биринчилик унга тегди!

У ёшлигидан фақат рақс санъатининг жозибасига асир бўлган, раққосларнинг сирли, сеҳрли йўрғалашлари ва кишини буткул ром этувчи нозик ҳаракатлари ҳамиша уни мафтун этар эди.

Йиллар ўтиб, Тошкентдаги олий ўқув юртига ўқишга кирганида ҳам унинг кўнглидаги орзу шуъласи ҳам яллиғланиб, чўғга айланди. "Насиб бўлса, минглаб одамларни ўзимга қаратадиган раққос бўламан!"

Тавба, кўп ҳолларда бу гапни қизлар айтишига ўрганиб қолганмиз, эркак кишининг ўйинга тушиши эса... баъзан эриш туюлаверади.

Ҳа, йигит ҳам сидқидилдан маҳорат билан ижро этса, унинг рақсини кўрган томошабин оғзини очганча берилиб томоша қилар экан. Бунга Шаҳрисабзнинг Оммағон қишлоғида бўлганимда журналист Қурбон Эшматнинг суннат тўйида ҳам кўрдим. Бу тантанада Остонов деган инженер шундай рақсга тушдики, ҳамммa ҳайрону лол бўлиб қолди.

Демак, Норалининг рақсга тушиши бежиз эмас. Истеъдоди борми, ҳалоли бўлсин!

Норали Алланазаров билан Шўрчида, Нурали деган кишининг тўйига бирга бордик. Бу ерга юзлаб одамлар селдек оқиб кела бошлади. "Ана кўрдингларми, шу йигит бу йилги "Ўзбекистон -- Ватаним маним" кўрик-танловида биринчи ўринни олган", -- деди ёшлардан бири.

Унинг жозибали рақсини кўришга ошиққанлар то ярим тунгача ёш истеъдод санъатидан баҳра олиб ҳордиқ чиқардилар.

Норали Алланазаров дўмбирасини қўлга олар экан, унинг нозик бармоқлари сир-синоатга тўла торлар устида чаққон йўрғалай бошлади. Юракни сел қилиб юборадиган оҳанг олис-олисларга парвоз қилар, жўшиб-жўшиб оқаётган куй дарёси санъатга ташна қалбларга ҳузур бахш этар, мусиқанинг аллаловчи жозибаси кишини маст қилиб юборадиган даражада эди. Шундай ҳузурбахш онларда истеъдодли шоир Абдували Қутбиддиннинг қуйидаги сатрлари беихтиёр оқиб келаверади.

Гўзал майсазорнинг ҳидлаб ҳидини,
Сурувлар тўзондай тўзғирми мамнун
Тоғлар қояларни силкитиб ўйнаб
Гумбурлаб куйларми бешафқат ҳар тун.
Оҳ, қўшиқ! Воҳ, қўшиқ! Дод, қўшиқ!

... Саҳнада Сурхондарёнинг булбули Норали Алланазаров куйлаяпти. Унинг жарангдор овози олис-олисларга таралар, уни тинглаётган минглаб кишилар қалби шодликдан яйрар эди.

Жовли ХУШБОҚОВ,
"Туркистон" мухбири

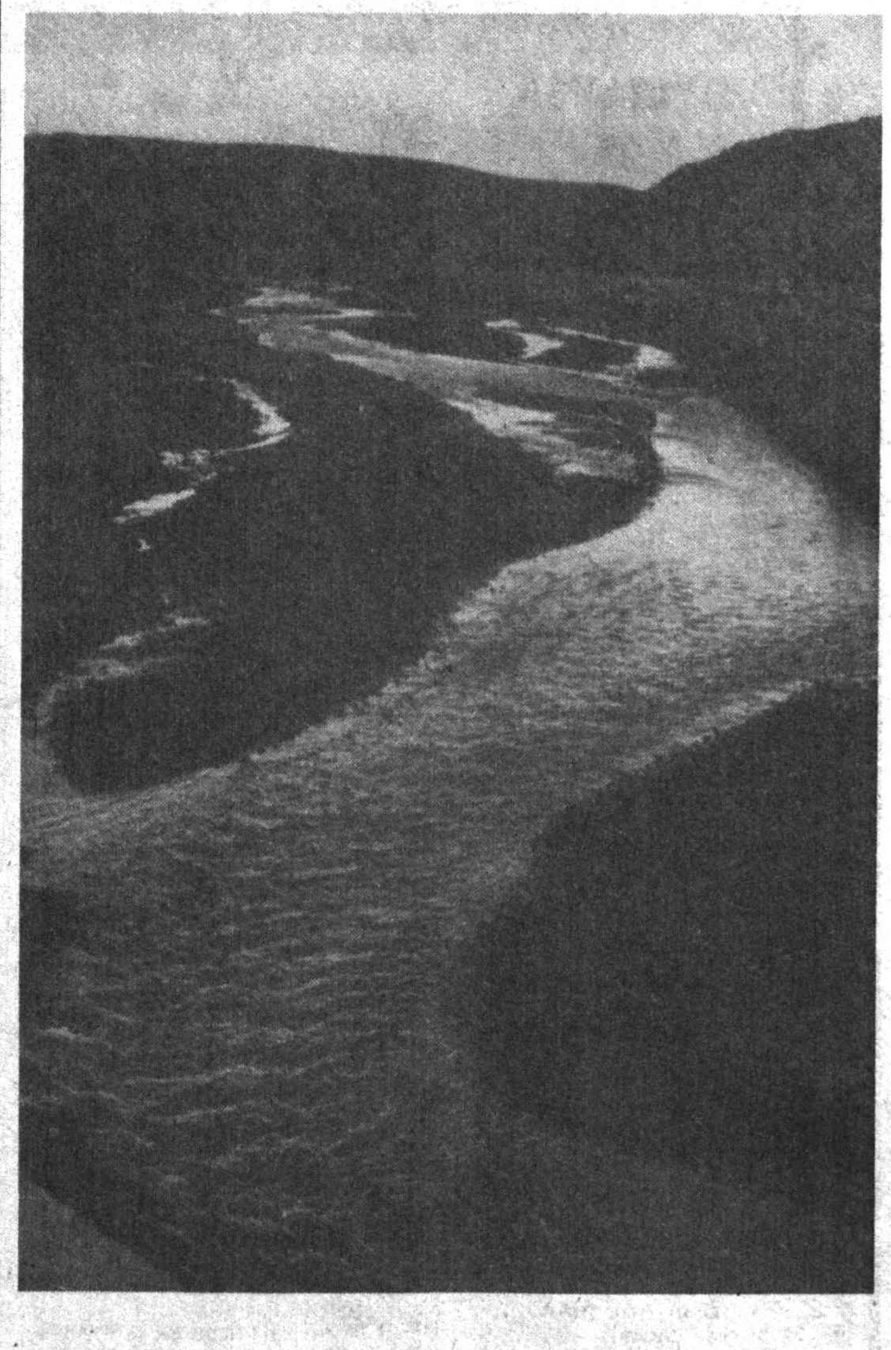

Тилсимот олами

НОСТРАДАМУС ДЕЙДИКИ...

Йоханнесбург (Жанубий Африка Республикаси)да чоп этиладиган "Пипл" журнали машҳур башоратчи, фалакшунос олим ва шифокор Мишель Нострадамуснинг "Юз йилликлар" тўпламидан янги лавҳаларни эълон қилди.

Агар Нострадамус китобининг таржимонлари ва талқинчиларига қулоқ тутадиган бўлсак, яқин орада табиатнинг кескин ўзгариши туфайли тошқинлар бўлиши мумкин.

Мана айрим башоратларнинг рўйхати:

-- олимлар Исо пайғамбарнинг инсониятга қолдирган мактубларининг қўлёзмасини топишга муваффақ бўлишади:

-- табиий офатлардан сўнг сайёрада ажойиб тинч ҳаёт ҳукмрон бўлади;

-- ҳозир одамлар бажараётган юмушларнинг катта қисмини темиртанлар (роботлар) ўз зиммасига олади.

"Юз йилликлар"ни талқин этувчи мутахассислардан бири Клод Дементьер: Бу қачон қай ҳолатда рўй беришини ҳам билмаймиз. Янги таржималар Лондондаги Нострадамус таржимашунослик мутахассисларининг бутунжаҳон анжуманида ҳам муҳокама қилинганди. Лекин бошқа жиҳатдан қараганда, ушбу 500 йил аввал қилинган башоратга жиддий аҳамият бериш шартмикин?

Хўш буюк башоратчи тилга олган Исо пайғамбарнинг қўлёзмаси ҳақида нималар дейиш мумкин? "Юз йилликлар"нинг тегишли бобида шундай ёзилади:

"Яратганнинг қўлидан қонли Муқаддас Чойшабда инсоният ўз ўтмиши ва келажагининг ечимини очувчи калитни олади."

"Ана шу даъват келгуси юз йилликда биз учун ҳал қилувчи омил бўлиб, у Ернинг қиёфасини ўзгартириб юборади",- ҳисоблайди Дементьер.

Нострадамус "Мормонлар китоби" хусусида ҳам тўхталиб ўтади.

-- Китобда афтидан мормонлар ҳақида кенг маълумот беришга ҳаракат қилинган,-дейди Дементьер,- ўша бобда "Олтин ер" тўғрисида гап боради. Назаримда башоратчи АҚШни Олтин ер тимсолида таъкидлайди.

"Юз йилликлар"да: "Табиатни ўзгартирувчиларнинг Улуғ подшоси 1999 йилнинг еттинчи ойида осмондан келади", деган сатрларни ўқиш мумкин. Нострадамус талқинчиларининг аксарияти "Террор подшоси" сиймосида айнан ўша кометани билмоқдалар. Унинг яқинлашуви кучли довуллар, бўронлар, сув тошқинлари, зилзилалар ва бошқа табиий офатларга сабабчи бўларкан. Бу ҳолат айнан ўша Эзгулик ва Ёвузлик, Раҳмон ва Шайтон ўртасидаги кураш бўлади. Ана шу курашдан сўнг Ерга Буюк Муаллим келади ҳамда Сайёрамизда 1000 йиллик хотиржам ва фаровон ҳаёт бошланади.

Башоратда 1998 йилда ҳар бир эркак, аёл ва боланинг шифо топиши ҳам айтиб ўтилган. Нострадамусшуносларнинг уқтиришларича, бу ерда улуғ соҳибкаромат рак, шамоллаш ҳамда ҳалокатли иммунитет танқислиги хасталигига қарши эм-дорилар ихтиро қилиниши назарда тутган дейишмоқда.

Ғарб матбуоти асосида
НОЗИМА тайёрлади

Фақат билмаганлар учун

Республикамиз мустақилликка эришганидан сўнг ўтган қисқа даврда автомашиналарнинг сони ҳам, тури ҳам кескин ошди. Ҳар бир инсон, биринчи навбатда унинг ташқи кўринишига, русумига эътибор қаратса,кейинги нигоҳи беихтиёр давлат белги-рақамига тушади. Сўнгги пайтда автоуловларда янги белгилар ва рақамлар пайдо бўлди. Булар ҳақида маълумотларга эга бўлиш мақсадида Тошкент шаҳар ИИББ давлат автомобил назорати бошқармаси Тарғибот бўлими бошлиғи, милиция подполковниги Азиз Эрназаровга мурожаат этдик.

-- Азиз ака, суҳбатни автомашиналарнинг давлат белги-рақамларини янгиланишининг сабабидан бошласак.

РАҚАМЛАР "СЎЗЛАЙДИ"

Собиқ давлат белги-рақамлари марказлашган ҳолда республикамиздан ташқарида ишлаб чиқариларди. Бугунги кунда амалдаги давлат белги-рақамлари бутун жаҳон Йўл Конвенцияси талаби даражасида Тошкент шаҳридаги "Алгоритм" заводида ишлаб чиқарилмоқда.

-- Мазкур йилдан бошлаб давлат тасарруфидаги автомашиналарга ҳам янги давлат белги-рақамлари берилиши йўлга қўйилди. Олдинлари давлат белгисидаги ҳарфларга қараб, қайси вилоятга тегишли эканини билардик. Энди бу вазифани рақамлар ўтаяпти. Рақамларнинг таркиби республикамиз пойтахтидан бошланган ва вилоятларнинг жойлашувига қараб тақсимланган. Яъни 10 рақами Тошкент шаҳрида ҳисобда турган транспорт воситаларига берилган. 11 рақами Тошкент вилоятига, 12-Сирдарё, 13-Жиззах, 14-Самарқанд, 15-Фарғона, 16-Наманган, 17-Андижон, 18-Қашқадарё, 19-Сурхондарё, 20-Бухоро, 21-Навоий, 22-Хоразм, 23-Қорақалпоғистонга тегишли.

Шахсий транспорт воситаларида олдингидек тўртта рақам қолган. Давлат тасарруфидагиларда эса учта, уларнинг олдидаги ҳарф биттага кўпайган, бу асосан шахсий траспорт воситаларини давлат тасаррufидаги автомашиналардан фарқлаш мақсадида қўлланилган.

-- Кейинги вақтларда кўк ва сариқ рангли давлат белги рақамларида юрган транспорт воситалари ҳам кўпайиб қолди. Бундай тусдагилари нимани билдиради?

-- Яшил кўринишдаги оқ ҳарф ва рақамларда ифодаланган белгили машиналар чет эл дипломатия идораларига тааллуқли бўлган транспорт воситаларга берилган. Уларда СМД ҳарфлари бўлиб, рақамлар масалан 01-02 тартибида, яъни СМД 01-02 каби. Шунингдек, уларга тенглаштирилган идораларга Д 01-02 тартибида, уларнинг техник ходимларига тегишли бўлганига Т 01-02 тартибида, журналист ва бошқа хизматчиларига К 01-02 тартибидаги давлат рақами берилган. БМТ ва унинг бўлинмаларига тегишли машиналарда UN 01-02 ёзуви бор. Сариқ ранг кўринишидаги давлат белги-рақами эса республикамиз ҳудудида вақтинча яшаётган чет эл фуқароларига тегишли бўлган машиналарга тақилмоқда. Ундаги ҳарф ва рақамларнинг жойлашуви эса фуқароларимизнинг шахсий транспорт воситаларига тегишли бўлганига ўхшаш тартибда жойлашган.

А. ХАЛИЛОВ,
журналист

Туҳфа

ОЧИҚ ДАРИЧАДАН МЎЛТИРАЙДИ МОҲ

Ёдимга келтирар дўстлар ёдини,
Ёронларим -- шомлар, тунлар, наҳорлар.
Яхшими, ёмонми, келар соғиниб,
Мени одам дея келган баҳорлар.
Сизнинг дилингизга сиғмаган ҳислар
Дарёдай қўшилиб кетар дилимга.
Шамоллар бағримда ухлайди қиздай,
Ёмғирлар ёғади одамлигимга.
Мен, ахир кўрмадим кулганингизни,
Сиз, фақат, йиғлайсиз юрагимни еб.
Мен келсам -- Арвоҳ деб келаман сизни,
Мен кетсам -- кетарман Сизни Одам деб...

***

Мана, ўша эшик, ўша остона,
Қўнғироқ тугмасин пайпаслайман жим.
Ногоҳ ёришгандай бўлади хона,
Ногоҳ жаранглайди битта савол: "Ким?.."
"Ким?.." Менинг қаршимда хомуш бир бало,
"Ким?.." Менинг қаршимда дўзахий оғуш.
Ўзга оламдаги озурда арвоҳ
Ноласидай чақнар эди бу товуш.
"Ким?.." Сўнгги нафасда оғир ва ўжар,
Ўзидай ўзгадан бехабар садо.
Ҳаётим тўхтамай бежавоб ўтар
Биргина саволу бир аёл аро.
"Ким?.." Тўхтов билмасдан жаранглар овоз,
Мен эса тасқара мисоли жимман.
Фақат, кимлигимни билмайман, холос,
Фақат, ғўлдирайман, холос, "Мен кимман?.."

Одил ИКРОМ

Оила йили бўсағасида

СИЗ БИЗДАН БУЮКСИЗ

Жиззах вилояти Зарбдор туманида Ўзбекистон халқ шоираси Ойдин Ҳожиева билан учрашув бўлиб ўтди. Йиғлишда, асосан, ёшлар — иқтидорли мактаб битирувчилари, уларнинг устозлари, туман зиёлилари қатнашдилар.

Вақти келиб оила қурсам, менинг юксак орзуларим, рўзғор ташвишлари ичида майдалашиб кетмайдими? Ватан муҳаббати ва оила муҳаббатининг бирон чегараси борми? Оиладаги иттифоқлик, бирлик жамиятга ижобий таъсир қиладими ёки салбий, каби саволлар бугунги ёшларнинг ҳаётга нақадар теран нигоҳ билан қарашларини кўрсатади.

-- Сизлар ўзингизни ёшмиз, деб ҳисобламанглар. Биз сизни ўзимиздан буюксиз деб умид билан қараяпмиз. Ахир, бизнинг қўлимиз етмаган жойларга албатта сизники етади,- деди Ойдин опа ёшларнинг саволларига жавоб бераркан. - Оила сизни шакллантиради. Сизга кўп нарса беради. Аммо сиз фақат ота-онам менгагина беришга мажбур, деган бир кайфият билан яшамаслигинигиз керак. Сиз кўп нарсани биласиз, билишга имкониятингиз бор. Тил ўрганяпсизлар, компьютерлар билан тиллашяпсизлар, сиз ҳам оилангизга ўз ҳавоингизни олиб киришга бурчлисиз.Сиз энди оила ҳавосини янгилатувчиларсиз. Масалан, онангиз бор топганини сизнинг сеп сандиғингизни тўлдиришга сарфлаяпти. Сиз унга: "Онажон, ортиқча уринманг, яхшиси келинг мен шу маблағга бирон тил ўрганай, билимимни чуқурлаштирай, ё бирон спорт тури билан шуғулланиб, соғлигимни мустаҳкамлай,"- деб айтишга ҳаёт йўлларида доим сизга ҳамроҳ бўладиган, сизни ташлаб кетмайдиган бойлик топишга уларни кўндиришингиз керак.

Шунингдек учрашувда Зарбдор туман ҳокими ўринбосари Аҳмад Мажидов, "Соғлом авлод учун" жамғармаси вилоят бўлими директори Нодира Каримова,шу жамғарманинг туман бўлими бошлиғи шоира Венера Иброҳимова, туман хотин-қизлар қўмитаси раиси вазифасини бажарувчи Гулзода Худоёрова, муаллимлардан Бозорбой Ҳасановлар сўзга чиқиб, оила мавзусининг турли жиҳатларини таҳлил қилдилар. Ёшларимиз ҳар бир воқеа-ҳодисаларга очиқ кўз билан қараши зарурлигини, ҳар бир хатти-ҳаракатни аввало ўз ақли, идроки билан фаҳмлаши зарурлигини гапирдилар. Зарбдор туманида "Соғлом авлод учун" жамғармаси ташаббуси билан ўтказилган бу анжуман оила мавзусини ёритишда қайси нуқталарга кўпроқ эътибор беришимиз кераклигига йўлланма берди.

Қутлибека РАҲИМБОЕВА

ЮЛДУЗЛАР САМОДАН СЎЗЛАЙДИ

ҚЎЙ. Уйда ва ишхонада асабингизни бузувчи ҳолатдан йироқроқ бўлинг. Шерикларингиздан кутилмаганда янги таклиф бўлади. Эҳтиётсизлик орқасида бахтсизликка учрашдан сақланинг.

БУЗОҚ. Пул билан боғлиқ барча масалаларни ҳал этиш вақти келди. Ишқий алоқалардан сақланинг. Оилавий ҳамда дўстлар билан муносабатни мустаҳкамланг.

ЭГИЗАКЛАР. Хизмат даражангиз ўсишида раҳбариятнинг фикр-мулоҳазасига таянинг. Яхшигина даромад қилишингиз мумкин.

ҚИСҚИЧБАҚА. Молиявий ҳолатни яхшилаш учун узлуксиз меҳнат талаб этилади. Бир қадар хорғинлик ва руҳсизлик пул топишингизга ҳалал бериши мумкин.

АРСЛОН. Турли-туман юмушлар, ишқий муносабатлар билан банд бўласиз. Мабодо ишда кўнгилсизлик юз берса уни тузатишга ҳаракат қилинг. Руҳан тушманг. Баҳсли масалаларни ҳал қилиш вақти келди.

ПАРИЗОД. Шеригингиздаги сизга мос келмайдиган хусусиятларга кўп аҳамият бераверманг. Яқинларингиз, дўстларингиз ва қариндошларингиздан амалий маслаҳатлар ҳамда мадад оласиз.

ТАРОЗУ. Хотиржам бўлинг. Игво-туҳматлар, ишончсиз ахборотлар истагингизга қарши бўлиши мумкин. Натижаси мавҳум бўлган сафарга чиқмаганингиз маъқул. Баъзиларингиз кутилмаган даромад манбаига эга бўласиз.

ЧАЁН. Фаолиятингизда ташаббускорлик сезилади. Ишни тартибли олиб борасиз. Кўнгилсиз ҳолатга тайёр бўлинг. Дўстларингиз билан муносабатингиз ойдинлашади. Ёшлар сезиларли натижаларга эришадилар.

ЎҚОТАР. Яқин кунларда омадингиз келади. Ижодкорлар ўз маҳоратларини кўрсатадилар. Бизнесменлар катта даромадга эга бўладилар. Ўткинчи ишқий ҳолатларга берилманг.

ТОҒ ЭЧКИСИ. Молиявий муносабатларда узоқ келажак учун режа тузмаган маъқул. Бу ҳафтада кўпгина дўстларингиз билан учрашасиз, танишлар орттирасиз. Совға-саломлар оласиз.

СУВ ПАРИСИ. Келгусида режаларингиз ва умидларингизни чиппакка чиқарувчи муносабатлар бўлишидан сақланинг. Бу жараён амалий алоқаларга кутилмаганда таъсир кўрсатиши мумкин. Раҳбарингиз билан бўлган кўнгилли дўстлиқ муносабатларини суиистеъмол қилманг. Ўзингизга ташвиш орттирасиз.

БАЛИҚ. Аҳволингизни яхшилаш юзасидан таклиф оласиз. Истаклар ва режаларни амалга ошириш борасида омад келади. Кейинги кунларда ҳеч қачон бўлмаган имконият туғилади: Ўзингизни кўрсата биласиз. Чоршанба ва якшанбада кўп куч-ғайрат сарф қиласиз.

ПРОФЕССИОНАЛ БОКС ШИНАВАНДАЛАРИГА ЯНГИ ЙИЛ СОВҒАСИ

1997 йил 27 декабр куни Тошкентда биринчи марта Пан осиё боксчилар ассоциациясининг ғолиблик белбоғи учун чарм қўлқоп усталари ўртасида қизғин мусобақа бўлиб ўтади.

Қанот Сихимбоев, 1997 йилда бўлган ПОБА чемпиони (Қозоғистон) -- Фарход Арслонов, ғолибликка даъвогар (Ўзбекистон).

Санъат саройида (Панорама кинотеатрида)

Профессионал бокс турнирида эстрада хонандаларининг шоу чиқишлари режалаштирилган.

Тижорат жанги дастурида Р. Бакиров (Ўзбекистон) -- А. Быков (Қозоғистон), А. Вербаховский (Ўзбекистон) -- Р. Семёнов (Россия), Р. Шомирзаев (Ўзбекистон) -- Т. Абдухолиқов (Қозоғистон).

Дастур 17.00 да бошланади. Чипталар Санъат саройи кассаларида, газета дўконларида, Ўзбекистон Профессионал бокс Федерацияси биносида (Авлоний кўчаси 22"А", 3-уй 6-қават, Ижтимоий таъминот вазирлиги биносида) сотилмоқда.

Мурожаат учун телефонлар: 41-03-80, 53-27-67, 54-75-71, 53-20-60

ЭЪЛОН

Тошкент шаҳар 3-ўрта ҳунар техника билим юрти томонидан 1994 йилда Шодиев Жаҳонгир Абдуллаевич номига берилган 004823 рақамли диплом йўқолганлиги сабаб

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

... Кенг дашт ўртасидаги торгина тупроқ йўлдан оғир юк ортилган тележкани базўр судраб бораётган тракторнинг пағапаға тутун чиқариб, силкина-силкина илдамлашидан манзилга шошаётганлиги сезиларди.

Сурхондарё вилояти Узун туманидаги "Чоқар" ҳаракатдаги божхона маскани ходимлари дашт оралаб, шитоб билан кетаётган юкли тракторни кўриб сергакландилар. Дала юмушлари тугаган. Юк ташиш учун текис, кенг асфальт йўл турганда нега дашт оралаб... Йўқ, бу ерда бир гап бор-ов!" Уларнинг шубҳаси тўғри чиқди. Трактор анчагина юриб, "истамайгина" тўхтади.

Шошқалоқ тракторчи Умарали Худоймуродов туртиласуртила ўзининг "турмуш ташвишлари"ни божхона ходимларига тушунтириш учун кўп ҳаракат қилди. Аксига олиб, булар ҳам анча "қайсар", "тушунмайдиган" чиқиб қолдилар...

АЙЛАНМА ЙЎЛЛАРДАН АЙЛАНИБ...

Маълум бўлишича, Узун туманидаги Ж.Эшмирзаев номли жамоа хўжалигида яшовчи Умарали ўз тракторига юкланган 80 қоп, жами 3600 килограмм унни Сариосиё аэропорти ёнидаги дўконда мудир бўлиб ишловчи Ҳамро исмли шахсдан ҳар бир қопини 2000 сўмдан сотиб олибди. Энди "шугина"ни божхона кўригидан яширинча, айланма йўллар билан Тожикистон ҳудудига олиб ўтиб, фойда кўрмоқчи экан. Ушбу нопок ҳаракат юзасидан жиноий иш қўзғатилди. Мана энди "айланма йўл"да тутилган Умарали Худоймуродовнинг боши "айланиб", терговсаволларига жавоб бермоқда...

М.МИРСОВУРОВ,
республика Давлат божхона қўмитасининг бўлим бошлиғи

Б.ҲАЙДАРОВ,
"Туркистон"нинг жамоатчи мухбири

Муассис:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИНИНГ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИ
Ҳомий:
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ «МАТБУОТ ТАРҚАТИШ УЮШМАСИ» АССОЦИАЦИЯСИ

Бош муҳаррир
Абдуқодир НИЁЗОВ

Навбатчи муҳаррир: Гулноза АҲМАДЖОНОВА

ТАҲРИРИЯТ:
Қабулхона — 136-56-58, 133-95-97;
хатлар бўлими — 136-54-64;
тижорат бўлими — 133-79-69; ижодкор ёшлар бўлими — 136-54-64; спорт, ҳарбий ватанпарварлик бўлими — 136-58-93, котибият — 136-58-48.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083 Тошкент Матбуотчилар кўчаси, 32—уй
Нашр кўрсаткичи 64607

Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин.

Дизайн устаси: С.ФАЙЗУЛЛАЕВ

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00012
«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси
Буюртма Г. — 0815.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41
Ҳажми — 2 табоқ Тираж: 11.024
Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.
Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-2
Босишга топшириш вақти —21.30
1 2 3 4 5 6